

Documents de la investigació

*Mestres i alumnes de l'escola pública
franquista a les comarques de Girona,
des de la perspectiva de la
investigació oral.*

Salomó Marquès

Girona, juliol de 1992

Relació de mestres entrevistats

Curs 1991-92

RELACIO DE MESTRES ENTREVISTATS CURS 1991-92

1. ACEDO MARTINEZ, Eulàlia 10
2. ALLOZA UBACH, Idília 11 (escrita)
3. ALONSO CANALS, Maria 9
4. ALVAREZ GARCIA, Manuel 19
5. AYATS FIGUERES, Pere 32
6. BASSEGAÑA, Francesc 40 (religiós)
7. BATALLER ADMETLLA, Joan 16, 12
8. BATLLE NICOLAU, Albert 34 (escrita, problema gola)
9. BOSCH, Pere 2
10. BRUGUERA PALLICER, Pere (privada) 13
11. CANDELA, Joan 34
12. CAÑADA FORTUNY, Dionís 1
13. CATALA, Marcé 21
14. CLARES CARRERAS, Joan 3
15. COMPTE, M. Angels 2
16. COQUARD, Santiago 27 (privada)
17. COROMINAS PLANELLAS, Carme 24
18. DABAU CAUSSA, salvador 23
19. DALMAU TORRAS, Rosa M. 22
20. DE BATLLE I DE MOLAR, Alfons 4
21. DOMENECH, Enriqueta 28
22. ESPAÑOL, Roser 24 (no enregistrada)
23. ESTEVA CRUAÑAS, Lluís 22 (escrita), 23
24. FABREGA VALLOSERÀ, Carme 18
25. FABRELLAS, Maria 35
26. FONT ESPELT, Elvira 1
27. GELABERT, Montserrat 33
28. GERONES CAMO, Josep 12

29. GISPERT VILA, Rosa 35
30. GUIX TORRELLA, Bartomeu 30
31. HUGAS QUER, Josep 31
32. JUBERT, M. Teresa 8 (escola privada)
33. JUNQUE, Maria 39
34. MALLORQUI, Carme 21
35. MARRO, Martí 33
36. MASFERRER BUXO, Narcís 22, 23
37. MATABOSCH SIDERA, Frederic 1
38. MEDIR, Montserrat 39
39. MINISTRAL MACIA, Josep M. 5, 23
40. MUNTADA MACAU, Joan Bta. 25 (escola religiosa)
41. NOGUE, Ramon 2
42. NOGUE SOLER, Isidre 32
43. OLIVER AMER, Teresa 9
44. PAGES, Maria 21
45. PERICH SALVA, Lluís 16 (privada)
46. PIGNATELLI CAMPS, Carme 17 (religiosa)
47. POU CLOTA, Carme 11
48. PUIG DALMAU, M. Rosa 20
49. QUINTANA JULIA, Maria 34
50. ROS, Concepció 35
51. RUTLLAN CLARET, Heribert 18
52. SALA SOLATGES, Maria 7
53. SALVATELLA, Albert 2
54. SOLER, Assumpció 39
55. SUÑER MATAS, Agustina 29 (no enregistrada)
56. TUEBOLS LLAURO, Assumpció 4
57. VERT, Anselm 30a

58. VILA GIMBERNAT, Antoni 17

59. VILA MARGUI, Teresa 1

60. VILARDELL, Pere 40

61. XIBERTA PERAMATEU, Manuel 6

nota: el número que hi ha al costat dels noms correspon al dels grups de treball.

Destins on han exercit
els mestres entrevistats

PRIMER DESTI ON HAN EXERCIT ELS MESTRES ENTREVISTATS

=====

COGNOMS I NOM DELS MESTRE	DESTI
=====	=====
ALONSO CANALS, Maria	CARTELLA
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina	HOSTALRIC 1947-51
ANGLADA I LLOVERA, Concepció	TORROELLA MONTGRI, 1940-43
AYATS FIGUERES, Pere	BORGONYA 1935-36
BATALLER ADMETLLA, Joan	GARRIGOLES
BOSCH GINABREDA, Pere	ST. PERE PESCADOR
CAÑADA FORTUNY, Dionís	PERELADA
CANDELA REGIL, Joan	ALCOI 1936
CATALA, Mercè	SANT QUINTI 1945-55
CLARES CARRERAS, Joan	VILABERTRAN 1939-43
COMPTE MORET, M. Angels	LLANÇA
COROMINAS PLANELLES, Carme	ST. ESTEVE D'EN BAS 1941
DALMAU TORRAS, Rosa M.	CASTELLO D'EMPURIES
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons	ESPOLLA 1940-41
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista	BARCELONA
DOMENECH PUIG, Enriqueta	LA TALLADA 1940-43
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís	BEGUR
FABREGA DALMAU, Carme	VILABLAREIX
FONT ESPINAL, Elvira	FIGUERES 1955
GELABERT, Montserrat	ORDIS
GERONES CAMO, Josep	PORT DE LA SELVA
GUIX TORROELLA, Bartomeu	QUART i BORDILS 1944-45
HUGAS QUER, Josep	BANYOLES (Abat Bonito)1943-jub
JUBERT GRUART, Ma. Teresa	GIRONA (Can Coquard) 1948-51
MALLORQUI, Carme	BORDILS 1933-39
MARRO, Martí	ST.CRISTOFOR TOSES, 1933
MASFERRER BUXXO, Narcís	VILALLONGA DE TER 1945
MATABOSCH SIDERA, Frederic	LLEDO
MATAMALA OLIVERAS, Carme	
MINISTRAL MACIA, Josep M.	PALAMOS 1943
NOGUE SOLER, Isidre	HOSTALETS DE BAS 1945-46
NOGUE, Ramon	URTX
OLIVER AMER, Teresa	BLANES
PAGES, Maria	Riumors 1939...
POU CLOTA, Carme	GALLINERS 1948-51
QUINTANA JULIA, Maria	MARTORELL (Barna) 1939-57
RUTLLAN CLARET, Heribert	Depurat,fa classes particulars
SALA SOLATGES, Maria	BORRASSA 1949-55
SALVATELLA, Albert	MAÇANET DE LA SELVA
TUEBOLS LLAURO, Assumpció	ESPOLLA 1940-46 (pàrvuls)
VERT VIDAL, Anselm	LA BISBAL
VILA GIMBERNAT, Antoni	ANGLES 1944
VILA MARGUI, Teresa	BORRASSA
VILARDELL QUINTANA, Pere	PALAMOS (La Salle)
XIBERTA PERAMATEU, Manuel	ST. JOAN ABADESSES 1935-43

SEGON DESTI ON HAN EXERCIT ELS MESTRES ENTREVISTATS

COGNOMS I NOM DELS MESTRE	DESTI
ALONSO CANALS, Maria	MIANIGUES
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina	OLIOLA (Lleida) 1951-52
ANGLADA I LLOVERA, Concepció	PALS, 1943-50
AYATS FIGUERES, Pere	MIERES 1939-43
BATALLER ADMETLLA, Joan	ORRIOLS
BOSCH GINABREDA, Pere	CASTELLO D'EMPURIES
CAÑADA FORTUNY, Dionís	NAVATA
CANDELA REGIL, Joan	ALQUERIA DE AZNAR 1939
CATALA, Mercè	RIPOLL 1955 a jubilació
CLARES CARRERAS, Joan	LA BISBAL 1943-82
COMPTE MORET, M. Angels	CADAQUES
COROMINAS PLANELLES, Carme	ST. JOAN LES FONTS
DALMAU TORRAS, Rosa M.	SANT FELIU DE GUIXOLS 1954
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons	MASARAC 1941-46
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista	ST. PERE PESCADOR 1946
DOMENECH PUIG, Enriqueta	JOANETES i EL MALLOL 1943-45
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís	ST. FELIU DE GUIXOLS 1946-67
FABREGA DALMAU, Carme	ST. ANDREU SALOU
FONT ESPINAL, Elvira	
GELABERT, Montserrat	CARDONA
GERONES CAMO, Josep	BEUDA
GUIX TORROELLA, Bartomeu	ARBUCIES 1945-47
HUGAS QUER, Josep	
JUBERT GRUART, Ma. Teresa	SARRIA (Paulí Torras) 1951-71
MALLORQUI, Carme	VILALLONGA DE TER 1941-42
MARRO, Martí	CELRA
MASFERRER BUXO, Narcís	FIGUERES
MATABOSCH SIDERA, Frederic	VILABERTRAN
MATAMALA OLIVERAS, Carme	
MINISTRAL MACIA, Josep M.	VILAFRESER 1945
NOGUE SOLER, Isidre	ST. JUAN DE PLAN 1946-47
NOGUE, Ramon	BLANES
OLIVER AMER, Teresa	QUEIXANS
PAGES, Maria	
POU CLOTA, Carme	PLANOLES
QUINTANA JULIA, Maria	LLAGOSTERA 1957-77
RUTLLAN CLARET, Heribert	
SALA SOLATGES, Maria	PALAU SAVERDERA 55-56
SALVATELLA, Albert	ALBANYA
TUEBOLS LLAURO, Assumpció	RUPIA 1946-50
VERT VIDAL, Anselm	LA PERA
VILA GIMBERNAT, Antoni	LLORET DE MAR
VILA MARGUI, Teresa	
VILARDELL QUINTANA, Pere	
XIBERTA PERAMATEU, Manuel	AMER 1943-1982

TERCER DESTI ON HAN EXERCIT ELS MESTRES ENTREVISTATS
 =====

COGNOMS I NOM DELS MESTRE =====	DESTI =====
ALONSO CANALS, Maria	COLOMERS
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina	SANT MORI 1953-83.
ANGLADA I LLOVERA, Concepció	FIGUERES(Preparatòria) 1950-57
AYATS FIGUERES, Pere	CERVIA DE TER 1943-45
BATALLER ADMETLLA, Joan	VILOBI D'ONYAR
BOSCH GINABREDA, Pere	PALAU SAVERDERA
CAÑADA FORTUNY, Dionís	VILLARRUENGO
CANDELA REGIL, Joan	BENISSANET 1942
CATALA, Mercè	
CLARES CARRERAS, Joan	
COMPTE MORET, M. Angels	BANYOLES
COROMINAS PLANELLES, Carme	OLOT (Malagrida)
DALMAU TORRAS, Rosa M.	
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons	Acadèmia particular
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista	VILADAMAT 1953
DOMENECH PUIG, Enriqueta	DARNIUS 1945
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís	
FABREGA DALMAU, Carme	GIRONA (Mare de Déu del Mònt)
FONT ESPINAL, Elvira	
GELABERT, Montserrat	CASSA DE LA SELVA
GERONES CAMO, Josep	BESALU
GUIX TORROELLA, Bartomeu	ST. JOAN LES FONTS 1947-51
HUGAS QUER, Josep	
JUBERT GRUART, Ma. Teresa	
MALLORQUI, Carme	CASSA DE LA SELVA 1942-48
MARRO, Martí	GIRONA, BRUGUERA, 1953
MASFERRER BUXO, Narcís	ST. FELIU GUIXOLS 1950 a jubil
MATABOSCH SIDERA, Frederic	BEUDA
MATAMALA OLIVERAS, Carme	
MINISTRAL MACIA, Josep M.	MONTJUIC
NOGUE SOLER, Isidre	CASTELLFOLLIT ROCA 1947-86
NOGUE, Ramon	PALAU SAVERDERA
OLIVER AMER, Teresa	MAÇANES
PAGES, Maria	
POU CLOTA, Carme	CANTALLOPS
QUINTANA JULIA, Maria	
RUTLLAN CLARET, Heribert	
SALA SOLATGES, Maria	CAMPDEVANOL 56-57
SALVATELLA, Albert	VILANANT
TUEBOLS LLAURO, Assumpció	FIGUERES 1950-51
VERT VIDAL, Anselm	PERATALLADA (9 anys)
VILA GIMBERNAT, Antoni	L'ESCALA 1946...
VILA MARGUI, Teresa	
VILARDELL QUINTANA, Pere	
XIBERTA PERAMATEU, Manuel	

QUART DESTI ON HAN EXERCIT ELS MESTRES ENTREVISTATS

=====

COGNOMS I NOM DELS MESTRE	DESTI
=====	=====
ALONSO CANALS, Maria	GIRONA (Eiximenis)
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina	
ANGLADA I LLOVERA, Concepció	
AYATS FIGUERES, Pere	BEGUDA 1945-53
BATALLER ADMETLLA, Joan	SALT
BOSCH GINABREDA, Pere	FORTIA
CAÑADA FORTUNY, Dionís	PERELADA 1942-64
CANDELA REGIL, Joan	LLORET 1948
CATALA, Mercè	
CLARES CARRERAS, Joan	
COMPTE MORET, M. Angels	PALAU SAVERDERA
COROMINAS PLANELLES, Carme	
DALMAU TORRAS, Rosa M.	
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons	PERALADA 1950-57
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista	FIGUERES, (St. Pau) 1972
DOMENECH PUIG, Enriqueta	JOANETES 1945-46
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís	
FABREGA DALMAU, Carme	
FONT ESPINAL, Elvira	
GELABERT, Montserrat	FIGUERES
GERONES CAMO, Josep	SANT DALMAI
GUIX TORROELLA, Bartomeu	BESALU 1952-54
HUGAS QUER, Josep	
JUBERT GRUART, Ma. Teresa	
MALLORQUI, Carme	CELRA 1948-78
MARRO, Martí	
MASFERRER BUXO, Narcís	
MATABOSCH SIDERA, Frederic	LA TALLADA
MATAMALA OLIVERAS, Carme	
MINISTRAL MACIA, Josep M.	
NOGUE SOLER, Isidre	
NOGUE, Ramon	
OLIVER AMER, Teresa	PARLAVA 1944-68
PAGES, Maria	
POU CLOTA, Carme	GALCERANS
QUINTANA JULIA, Maria	
RUTLLAN CLARET, Heribert	
SALA SOLATGES, Maria	ST. LLORENÇ DE LA MUGA 57-58
SALVATELLA, Albert	LLANÇA
TUEBOLS LLAURO, Assumpció	LLANÇA 1953-54
VERT VIDAL, Anselm	RIUDELLOTS (20 anys)
VILA GIMBERNAT, Antoni	
VILA MARGUI, Teresa	
VILARDELL QUINTANA, Pere	
XIBERTA PERAMATEU, Manuel	

**Selecció temàtica dels
enregistraments orals**

1. INSPECCIO I MESTRES

=====

MESTRE ENTREVISTAT	CITES TEXTUALS
ALONSO CANALS, Maria ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina ANGLADA I LLOVERA, Concepció AYATS FIGUERES, Pere BATALLER ADMETLLA, Joan BOSCH GINABREDA, Pere	el sr. Mestres havia sigut sancionat, va estar un parell o tres anys fora de la carrera perquè el consideràven d'esquerra.
CAÑADA FORTUNY, Dionís CANDELA REGIL, Joan CATALA, Mercè	Quan era a l'escola de St. Quintí venia el senyor Bastons, mirava la llibreta d'assistències, el quadern de rotació i els llibres que feia servir i llavors feia una mica d'exàmen a la mainada, no exigien molt. Hi havia inspectors que parlaven amb els nens en català i altres ho feien en castellà. (...) Jo anava a classe amb un tal senyor Xiberta. Vam treballar molt però ens va preparar molt bé.
CLARES CARRERAS, Joan	La Inspecció tècnica tenia ben poc d'inspecció. Es limitava a un control ideològic i a les feines administratives. I pobre del que hagués pretès apartar-se' dels camins traçats.-
COMPTE MORET, M. Angels COROMINAS PLANELLES, Carme DALMAU TORRAS, Rosa M. DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons	Què demanaven els Inspectors en anar a l'escola) Ho demanaven tot. Les llibretes, els treballs. I després preguntaven. S'assentaven i preguntaven a tota la mainada alló que hi havia a les llibretes. (...) La mainada ho comentava al poble: avui ha vingut l'inspector i la fulana no ha sabut contestar i la senyoreta s'ha posat nerviosa. (...) L'Inspector es deia mn. Dorca. Era una persona molt assequible. No li havien pujat els fums com els capellans, perquè els capellans, en aquella època, sabien que tenien la paella pel mànec. Però aquest era molt assequible, t'ajudava molt. (...) Venia l'Inspector i ho controlava tot. Ho trobo molt maco perquè si no et controlen et deixes anar una mica. (...) El sr. Mestres apoiava molt els mestres. Et fumia cada escandalera d'apa, però a l'hora de la veritat et defensava.
DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista	Només feia una pàgina que quedés a la llibreta que si em venia la inspecció... Sí, un dia a la setmana, i els dies commemoratius... Els inspectors sí venien. Els inspectors del "Movimiento" i aleshores havies d'ensenyar la llibreta que havies fet.
DOMENECH PUIG, Enriqueta	(L'Inspector) els hi mirava el quadern de rotació, les seves llibretes particulars, quasi sempre els hi feia llegir, els hi solia preguntar alguna cosa, si ho sabien dir en castellà... Venien pot ser una vegada l'any, de vegades es deixaven passar algun any o alguns cursos sense venir.
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís FABREGA DALMAU, Carme FONT ESPINAL, Elvira GELABERT, Montserrat	Recordo una vegada que va venir una inspectora a propòsit d'una festa, venia acompanyada de totes les autoritats del poble; ens va fer un discurs i, al final, ens va fer escriure a la llibreta això: Hace unos cuantos años España era muy desgraciada porque mandaban los malos españoles". Em va quedar grabada perquè ens la va fer repetir moltes vegades.
GERONES CAMO, Josep	El Cos d'Inspecció tampoc s'ho miraven massa (el tema del Espíritu Nacional). Quan venien

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Marti
MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

tampoc no exigien que es parlés el castellà. El senyor Mestres era catalanista cent per cent i el senyor Adell també. L'únic que s'hi mirava una mica més, quan a religió, era mossèn Dorca.

(alumne) Quan arribava un inspector llavors pla era dura la disciplina!. Quan arribava una persona forastera a l'escola, lo primer que havies de fer era aixecar-te dret. T'havies d'aixecar dret, però podies tenir una cama torta o un braç caigut. En canvi quan arribava l'Inspector t'havies de posar dret com un ciri al costat del teu seient. Quan ens deia que ens assentessim ens assentavem. Després hi havia vuit dies de preparació de les llibretes. Havien d'estar impecables, ni una taca ni una aruga... els llibres cobertats. I llavors passava l'Inspector, d'una secció a l'altra, mirava el que tocava, mirava les llibretes... que normalment ja devia saber els que eren millors perquè sempre agafava les mateixes.

(alumne) Quan venia l'Inspector semblava que venia un general: drets i "buenos dias señor inspector". Llavors ell feia xerrades i a vegades preguntes: "a ver tú dime los reyes godos, tooooodos eh!", també cantavem amb ell el "Cara al sol".

- Venia algún Inspector al centre ? (Acadèmia Abat Bonito)?

Si, un de molt antipàtic. Es deia Mestres i com que era partidari aquí a l'Acadèmia... Feia unes preguntes molt tonmtes als nens.

Aquest altre, mossèn Dorca, tenia aquesta mania de que volia parlar castellà i jo ja ho comprenc que ho fes, perquè mossèn Dorca era catalanista i com que era catalanista tenia molt de perill de que el titllesin de catalanista i de que li obrissin expedient perquè era massa catalanista, i com que ja hi havia aquest perill, manera d'evitar el perill, es posava més de l'altra costat que no pas del seu, de manera que de seguida parlava castellà.

...

Jo que sempre havia escrit en català si havia d'escriure a l'inspector doncs li escrivia en català. I una vegada em varen enviar un ofici i em van dir: "Que la lengua del Imperio...".

Hi havia el control de la Inspecció, qualsevol desviament que hi hagués podia justificar una sanció per part de la Inspecció. (...)

- Quin era el paper de la Inspecció ?

Era naturalment un element de control. Ideològic no. Jo diria, ideològic-personal, que volien que ensenyés "el Espiritu Nacional" i ensenyés que ressessin el Rosario els dissabtes i que acompanyés els nens a missa els diumenges.

(...) També vaig tenir el senyor Xiberta, autor de molts llibres de matemàtiques, home d'una gran capacitat intel·lectual.

(...) També recordo de professor meu a Mossèn Busquets, amb una gran experiència didàctica, sobretot en l'ensenyament de la seva assignatura que era la religió i una gran experiència en la formació de mestres.-

(alumne)Jo només me'n recordo que eren inspectors i que era un dia que normalment la mestra no ho sabia quan vindria. Però ens ho recordava que quan vingués ell ens aixequessim quan entrés a classe... Bé, ens ensenyava moltes normes de conducta. Si sentíem tocar a la porta ja hi havia un encarregat d'anar a obrir. Tothom estava mut a aquella hora.

Poques inspeccions. Tot en castellà. Quan venia l'Inspector que era català tenies que parlar en castellà. Em varen fer un informe magnífic però al final m'indicava que en aquest local oficial es tenia que parlar en castellà.

(Inspecció) Avegades venia una vegada i altres et passaves tres anys en un lloc i no en venia cap. Jo aquí a Galcerans mateix no va venir mai cap; en canvi quan vaig estar a Orriols va venir un Inspector que hi va estar tot el matí, va agafar els grans, els va fer sortir al pati i buscar mesures i una mica de tot.

Una vegada li vaig dir al sr. Mestres: "miri aquí es farà l'escola nova" I em va dir: por favor que no la entiendo, hábleme en castellano, llavors era obligat parlar en castellà.

TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm

El primer inspector que vam tenir era un capellà, mossèn Dorca. Era molt exigent amb el castellà perquè ell havia sigut sancionat en temps de guerra per catalanista. I el van traslladar d'aquí a Ciutat Real. Allà el van collar o el devien fer fer bonat. I quan va retornar a Girona li degueren advertir que si tornava a les "nadadas" malament. Així a l'escola quan et visitava un inspector li havies de parlar en castellà. En canvi si te'l trobaves pel carrer li podies parlar en català.

VILA GIMBERNAT, Antoni

l paper de la Inspecció, en principi, francament, quan venia l'inspector, erem amics meus. Havien estudiat junts. Doncs, quan venia l'Inspector, p. e. feia preguntes als nens i mirava com estaven i tot això. I després al fer l'informe posava: "Sobre todo no olvida dar más importancia a la formación del espíritu nacional". Això és el que ens deien.

- A classe n'hem parlat sobre aquesta qüestió. Ho hem comprovat.

- Sí, es deia això. Quan en venia un altre, el senyor Mestres, es feia això. Inclús em va fer una mica de reprimenda, particular, perquè erem amics, degut a que parlava català. Com que parlava català, i estava prohibit parlar català aquí. I, francament jo en vaig prescindir...

VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

2.1. MESTRES. INCORPORACIO

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

Com que molts militars havien pujat de grau i tenien massa gent dins de l'exèrcit, a alguns militars, fent un curset, els van donar el títol de mestre, i aquests... Jo només us diré una cosa, que mossèn Jordà, que era el professor de gramàtica que jo vaig tenir a la Normal, el dia que van acabar aquells curssets els hi va dir: "ditxosos els pobles que us voldran i no us podran haver", perquè només amb un curset... Home! els militars ja havien de tenir una mica de cultura per ser militars, però jo només sé que amb molt poc estudi els hi van donar el títol de mestre.

Llavors va sortir el Pla Professional i aquí hi podien entrar els que ja eren mestres i els que tinguessin el batxillerat. Jo tenia el batxillerat. Però varem fer un ingrés a la Normal, juntament amb gent que tenia el batxillerat i gent que tenia la carrera de magisteri. Als del Pla Professional ens van fer un ingrés una mica seriós, però que estava limitat; només hi varen poder entrar, em penso que eren 25. Es calculava segons les places que hi havia i després sorties amb plaça amb propietat. Jo vaig ser de la quarta promoció del Pla Professional. Tot el que feiem era metodologia: de la llengua, de la història, de les matemàtiques...

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

Nosaltres vam fer una pla d'estudis professional que consistia en que per entrar a la Normal hi havia d'haver un examen de places limitades; aquest pla consistia en que si hi havia tantes places lliures per exercir solament aprovaven tants alumnes. Calia fer 4 anys de carrera un cop entrat a la Normal, eren 9 anys de carrera (5 anys de batxillerat i 4 de carrera), però la gran avantatge és que un cop sorties ja tenies plaça. L'últim any era de pràctiques. Et valoraven tota la carrera i un cop acabada et posaven per ordre de mèrits i escollies plaça, el que t'interessava a tu es tenir com més punts millor i per escollir el lloc que volguessis. Personalment dels plans que he conegut és el que m'ha agradat més. Els "Círculos de Estudios" que es realitzaven cada mes servien per a ben poca cosa. El ponent acostumava a convertir en un monòleg avorrit el que havia de ser un diàleg viu i enriquidor.

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

Als 4o ens van enviar al Teatre Municipal de Girona a unes jornades pedagògiques. En acabar en Dabau gran, el coneixeu?, que era músic tocava al piano el "Cara al sol" i tot el teatre allà amb el braç estés, i apa! cap a casa i fins demà.

- De què es parlava allà?

Pedagogia, religió, patriotisme, formació de l'esprit nacional...

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

Nosaltres ens deien mestres.batxillers. Va ser un condensat. Ens ho van fer molt ràpid. La prova és que es va acabar la guerra el 39 i nosaltres el novembre de 1940 ja van ser a espolla de mestres, tots dos. ... Jo vaig acabar el batxiller el primer any de guerra, el 37. Vam haver d'anar a Girona perquè l'Escola Normal era a Girona. Ens feien unes jornades intensives per a fer la carrera de mestre. després va venir la revàlida i ens van donar el títol.

(...)

Ara bé, els ex-combatientes, fills de pares assassinats, ex-cautius, aquests passaven per la porta gran. Nosaltres passavem per la porta petita. No era que ens fessin tràmmpes, ja sabies on anaves.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

Sóc del Pla Professional, que és aquell que va es va fer durant la República. Per començar a estudiar magisteri havies de tenir el títol de batxiller, cosa que abans no. als catorze anys eres mestre. I nosaltres havíem de tenir el títol de batxiller. Feiem 3 cursos de

teoria i l de pràctiques i ja sortiem amb placa.

Després (formació de mestres de la postguerra) era una cosa de "orden y mando", una cosa militarista. El curs que van arribar a fer va ser molt dolent (es refereix al del Municipal de 1940?). Adaptaven... molts eren militars i com que s'havia acabat la guerra i no sabien què fer. Doncs mira aquests militars estudiaven uns mesos i els van fer mestres. Que alguns han estat molt bons mestres però no tenien una estructura bàsica com nosaltres que teniem el batxillerat ja i després tres cursos de metodologia. Era molt millor quan estudiàvem abans de la guerra i durant la guerra que no pas aquella adaptació que vam fer després. (Aquest mestre parla de Barcelona, va venir a Girona el 194..)

DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

Assistí a l'escola Normal de la Generalitat, a Barcelona. Va anar 4 anys a l'Escola d'Estiu. Quan estava a Galícia ja coneixia la mesura de la intel·ligència de Binet i la mesura objectiva del treball escolar d'A. Galí, del que en feu un estudi. Galí havia estat a Galícia i havia treballat amb ell.

FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

Alguna vegada m'hi havia discutit i tot amb aquell! No era un mestre, era un ex-combatiente que en deien, perquè després de la guerra, ja sabeu que va venir el règim del General Franco, doncs molts mestres, alguns que eren molt bons, van haver de marxar perquè tenien idees d'esquerres (...). Doncs bé, com que molts van marxar a l'exili faltaven mestres i van donar molts avantatges als que havien lluitat al costat dels nacionals, però molts no eren mestres, si s'hi havia que no sabien ni escriure com aquell qui diu.

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa

(Normal dècada dels 40). (La formació en aquella època era completament nul·la, anaves allà a l'escola de Magisteri, segües unes lliçons amb un programa que et donaven i senzillament contestaves unes preguntes: estudiaves. Feies la classe de matemàtiques, la classe d'Història..., però ensenyar-te pràctic res, res en absolut. Recordo que sí, vaig fer una classe pràctica al "Col·legi Verd". (...) L'experiència te l'havies d'anar fent tu, i la pedagogia també. L'havies d'anar agafant tu a còpia de tractar amb els alumnes.

MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí

Doncs bé, com que molts varen marxar a l'exili, faltaven mestres, i van donar molts avantatges als que havien lluitat a la guerra al costat dels nacionals, però molts no eren mestres, si n'hi havia que no sabien ni escriure, com aquell qui diu! Exagero perquè ho veieu, vull dir que l'ortografia la tenien molt malament, i aixó que havien de fer de mestres!

MASFERRER BUXÓ, Narcís

Com que vaig acabar als 18 anys, en aquell moment hi havia a Barcelona una cosa molt interessant i bonica que eren les Escoles d'Estiu. Era bona, ho era perquè hi havia professors: Pompeu Fabra...

MATABOSCH SIDERA, Frederic

Vaig fer l'exàmen d'ingrés a l'Escola Normal de Girona el maig de 1935. El pla d'estudis era el de 1914 però com que es va establir el Pla Professional, els que havíem fet l'ingrés abans poguerem escollir o fer el Professional que eren tres anys més i sortíem amb la placa en propietat o bé obtenció al títol amb els 4 anys d'estudis. D'aquest pla se'n va dir el Pla Cultural. En el Pla de 1914 no s'exigia el batxillerat. Els que no varen aprovar l'ingrés el maig, forçosament tingueren de seguir el Pla Professional i hagueren de cursar el batxillerat.

MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

Perquè clar la urgència de posar mestres a les escoles comença a l'any 1939-40 quan es va acabar la guerra civil. Llavors varen fer accedir també alguns que havien fet estudis en acadèmies d'alferes provisionals que en deien. Llavors tots aquells alferes provisionals, que tenien naturalment el batxillerat i una certa formació complementària, en el que pugui ser d'educació pot ser era poca cosa però era una certa formació i, sobretot, tenien una gran qualitat d'adhesió a les normatives del Movimiento Nacional.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

2.2. MESTRES. FORMACIÓ GENERAL I PERMANENT

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

- ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M. Cristina Recordo que al Cercle d'Estudis em van proposar en diverses ocasions que exposés sobre les manualitats que tant treballavem a Sant Mori. Al principi els Cercles d'Estudi es feien a Girona i duraven una setmana. Després es van començar a fer a altres llocs com a Olot, La Bisbal... I es clar, vaig haver de treure'm el carnet de conduir i comprar-me un cotxe.
- ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís Per donar les "conferències" vaig tenir de seguir una autoformació. P.e. el llatí, em vaig comprar una gramàtica i primer estudiava jo i mai me'n suspengueren cap.
- CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels Feiem reunió cada mes o cada dos mesos, a la capital de partit, nosaltres a Figueres, hi venia l'Inspector.
- De què parlaven ?
De coses pedagògiques.
Si no s'anava a la conferència que feia l'Inspector es tenia l'obligació de fer classe, però si hi anavem no.
- Què explicaven ?
Per exemple senyalaven un mestre o una mestra que exposés un tema, si aquesta era de pàrvuls, una experiència de la seva classe i l'Inspector ens donava unes normes o directrius, res de particular.
- COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons Els primers dijous de cada mes ens reuníem allà a les escoles nacionals i allà hi havia uns quants mestres que ens explicaven les experiències que havien tingut de les coses que havien fet, inventat. Sempre hi havia un inspector que ho presidia i venia l'habilitat a pagar-te. Eren les úniques reunions de cada mes. Era allà on canviaves impressions amb els mestres.
- DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta Sí, teníem els Cercles d'Estudis una vegada al mes, aquí a Olot, per tots els mestres de la comarca, perquè l'inspector feia una ponència. A part que, cada any, per Fires de Girona ens anava molt bé perquè anàvem a Fires, mentrestant teníem unes Jornades Pedagògiques a Girona, cada any.
- ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí (ho expliquen els alumnes) Quan treballava a Celrà, l'any 1945, fou obligat a assistir a unes "Jornades Pedagògiques" que organitzava el Ministerio i que, segons ell, no servien per res. Era una mena de Seminari sobre educació patriòtica i religiosa.
- MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic - Rebia el mestre algun tipus de formació permanent ?
Es reduïa a uns cercles d'estudis comarcals que solien fer-se al col·legi St. Pau amb l'assistència de l'Inspecció i un mestre desenvolupava un tema preparat. Eren mensuals.
- MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M. Com a formació permanent si existien unes reunions de mestres, cercles d'estudis; que es

reunien els mestres els dissabtes. Però, pot ser, era una formació més religiosa que no tècnica. Estatalment, parlo d'anys endavant, es van fer aquests curssets que organitzava la Inspecció d'Ensenyament i que assistien els mestres per donar lliçons. No eren uns estudis de grup petit sinó que eren conferències i coses més multitudinàries.
(...)

- La formació inicial era suficient ?

La formació que vaig rebre era suficient pel que demanaven. Només demanavn que fossin un mestre amb un dosi de vocació, que poguessis acceptar una escola rural amb unes deficiències de servei molt grans.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa

- Quin tipus de formació permanent hi havia ?

Hi havia les Setmanes Pedagògiques. Era a base de conferències. generalment aquí a Girona se solia agafar la setmana de Fires així tenies un motiu per venir. Llavors hi havia la "Setmana pedagògica" que hi havia conferències.

- Era interessant ?

A vegades sí i a vegades res.

- Això qui ho organitzava ?

El SEM (Sindicato Español de Magisterio).

PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria

Vaig estudiar a la Normal de Girona. Crec que la formació que varem rebre no era suficient i que la mestre o el mestre que volia doncs fer una feina més completa s'havia de documentar una miqueta més.

RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm

El Cercle d'Estudis. Cada divendres ens reuníem al principal col·legi de la zona p.e. jo estava a Peratallada, anava a la Bisbal. I juntament amb altres professors uns inspector ens donava una conferència o bé també parlava algun mestre sobre alguna cosa determinada que ens pogués interessar. Llavors, de passo, venia l'habilitat i ens pagava la mesada.

VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa

Solament feiem una reunió cada mes la gent de la comarca. Ens reuníem a Figueres amb l'Inspector i tractàvem diversos temes pedagògics que ens perfeccionaven professionalment i ens ajudaven a resoldre problemes que es presentaven.

VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

2.3. MESTRES. ECONOMIA

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

A Montiró hi havia una casa de les més riques del poble que es tenia tot l'any la mestra a dispesa. Si la mestra era una mestra que no hi anava amb la família doncs es quedava en una casa. A mi em va tocar a ca l'Isern. Aq uestes cases més fortes del poble ja s'ho repartien. Un any la mestra en una casa, l'altra en una altra. Menjar, dormir, pensió completa de franc. Era un acord del poble.

A Espolla estaven de lloguer, a lloguer particular. No hi havia casa de mestre. A Peralada la casa era de lloguer però la pagava l'Ajuntament.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí
MASFERRER BUOX, Narcís

- El sou era suficient ?

En aquell moment devia ser suficient, sinó com és que encara sóc viu?. Es clar que hi ha aquell refrany de que el mestre es mort de gana, però es veu que no s'acaba de morir gaire, perquè... Però que passava gana el mestre sembla que és segur.

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

3. NACIONAL CATOLICISME. 3.1. CONTINGUTS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

I això del nacionalsindicalisme a més a més d'explicar-ho teníem una llibreta especial, i en ella teníem de fer una sèrie de redaccions i dibuixos sobre aquest tema i tocava dia per altre! (alumne de M. Gelabert).

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu

(alumne) A col·legi hi havia una quadre de Franco però no se li donava gaire importància. El sr. Guix podia ser un home de drets però res més.

(...)

ell (el mestre) ens feia fer murals de José Antonio Primo de Rivera, Franco... tot el que havien fet ells, el Frente de Juventudes...

HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí

Després amb els nens més grans donàvem història d'Espanya i també història universal, però sempre des d'un punt de vista patriòtic. És allò que he dit abans, que tots teníem el sagrat deure de servir a la pàtria, doncs jo sempre he procurat fer-ho des de la meua professió de mestre

MASFERRER BUÑO, Marcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic

Acabada la guerra els que havien estudiat durant la República, l'any 1940 tingueren d'examinar-nos de Religió (Religión y Moral y Religión e Historia Sagrada). El que no aprovava no podia exercir.

MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon

Així com ara s'ensenya per a la democràcia, per a ser persones lliures, llavors reflexava (l'escola) el sistema polític que hi havia en aquella època. Perquè el principal del col·legi era: Religió, Formació del Espiritu Nacional i gimnàstica.

OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme

(alumne) Jo a aquesta edat recordo molt el "Cara al sol". La cantàvem a l'entrar a l'escola i a la sortida, també. Fora de l'escola. Ho recordo molt bé. Estudiar la Formació Política, em sembla, que la feien els grans, alls sí, nosaltres encara no. El "Cara al sol" sí que el cantàvem i men'n recordo molt.

QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere

(escola privada religiosa. La salle, Palamós) - I a nivell ideològic o polític algun control ?

No perquè si ets de la Salle ja sabien de quin peu calçaves. Ara, haugués set una escola neutra podien dir: a veure aquests quin caire donen si és socilaista o comunista. No, aquí manava més aviat duirecció de drets, doncs els de la Salle ja els tenien segurs en aquest sentit.

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

3. NACIONAL CATOLICISME. 3.2. MORAL

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Aifons
DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

No podies anar sense mànigues. Aquella compostura... Havies d'anar en cuidado de si anaves vestida aixó o aixà...

3. NACIONAL CATOLICISME. 3.3. COEDUCACIO

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan
COMTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni

A St. Quintí no va existir mai la coeducació, les nenes les tenia jo i els nens el mossèn de l'església de la colònia. Quan vaig arribar a Ripoll tampoc existia la coeducació, els mestres estaven al primer pis i les dones estaven a baix.

(alumna) - Estaveu sempre separats els nens de les nenes?

Sí, i en el pati també, quan nosaltres hi an'íavem els nens en sortien o al revés, mai junts. Inclús quan feiem teatre, en uns ballets catalans anavem nens i nenes barrejats, hi havia un nen per cada dues nenes i el capellà no ho va volguer, no es va poder fer. Van triar la nena més alta que anava vestida de nen perquè no podien anar nens i nenes, ni en el teatre ni en un ballet català.

A l'escola privada durant els 20 anys que vaig tenir l'academia tenia establerta la coeducació, cosa que era privada i no em varen posar obstacles.

- Estaven separats de les noies? (alumne) Sí, les noies eren a dalt. Nosaltres entravem per la porta que dona aquí, a Garbí, i les noies entraven per la porta de Tramuntana.

- I a l'hora del pati, estaveu junt ?

A no, estavem tancats. Nosaltres estavem a una banda i les noies a una altra banda. I si et passaves a l'altra banda o t'acostaves una mica, et feien fora o bé la senyoreta anava a

explicar als mestres que havies passat a l'altra banda. No podies barrejar-te ni acostar-t'hi. Si ho feies et donaven una "castanya"

VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

3. NACIONAL CATOLICISME. 3.4. CONTROL IDEOLÒGIC

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

Solament vaig fer el cursset de Falange que era obligatori i, després, unes activitats que s'anomenaven Jornades Pedagògiques que era organitzat pel sindicat SEM (Servicio español de Magisterio). A l'escola solament rebia el butlletí del SEM.

CLARES CARRERAS, Joan
COMTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

Recordo una vegada que va venir una inspectora a propòsit d'una festa, venia acompanyada de totes les autoritats del poble, ens va fer un discurs i, al final, ens va fer escriure a la llibreta això: Hace unos cuantos años España era muy desgraciada porque mandaban los malos españoles. Em va quedar grabada perquè ens la va fer repetir moltes vegades.

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu

I educació cívica o patriòtica a partir d'una revista de Girona "Mandos", aquí deia el que s'havia de fer cada mes amb un control al que estaven subjectes, era obligat estar afiliat al SEM i al Frente de Juventudes.

HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís

(alumne) Venia un inspector que era de Falange. Era un tio que fumava un puro i que fumava una pesta de mil dimonis!. No em recordo res més. Va mirar les llibretes, va mirar el que feiem.

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

Tots aquesta actes (rosari, missa diumenge, aprendre Espiritu Nacional...) eren un control de les idees que podien tenir els nens. de les idees del mestre no perquè això ningú no ho pot controlar.

NOGUE SOLER, Isidre

Els alumnes tenien un quadern de rotació que s'havia d'entregar a la Inspecció del Front de Joventuts.

NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

3. NACIONAL CATOLICISME. 3.5. ACTIVITATS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció

A Pals, el matí aixecàvem la bandera. A fora el pati formàvem les nenes a un costat i els nens a l'altre, i els nens es cuidaven de fer pujar la bandera i mentre, cantàvem l'himne nacional. I a l'hora de sortir també fèiem el mateix: baixàvem la bandera i cantàvem l'himne. Era el que estava manat.

AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere

Quan estava a St. Pere Pescador era completament obligatori fer cada dia la puja de bandera. Hi havia d'haver un màstil i pujar la bandera i cantar el "Cara al sol", cada dia a les nou.

CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels

A més hi havia moltes festes nacionals, p.e. el 20 de novembre que era l'aniversari de la mort de José Antonio no era festa però era obligació d'explicar el fet a l'escola. Era festa el primer d'abril que era la commemoració de l'acabament de la guerra. Per Sta. Teresa crec que al principi també era festa perquè era la patrona de la SF de Falange. L'himne s'havia de cantar abans d'entrar a classe, feiem el desfile aquí en el pati, col.locaven els nanos per graus en fila, per cursos i la bandera al balcó, i després s'havia de saludar cantant i, a vegades amb el braç estirat, però després ja es va deixar això del braç estirat, és a dir, es va anar afluixant més. Després ja passats alguns anys ja no es cantava l'himne només fèiem el desfile i prou, sense saludar a la bandera. Has de pensar que l'època d'en Franco va durar 40 anys, i amb 40 anys...

DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

La única cosa que es celebrava era, p.e., la muerte de José Antonio, el estudiante caído, Matias Montero. Eren dies de classe però ho havies de recordar. Nosaltres agafàvem els trapeus i marxàvem. (...) a Espoila tot eren coses de la falange... la unificació de la Falange amb la Jons, havien de celebrar-ho. L'acabament de la guerra, el dia de la Victòria.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

Cada dia quan anàvem al col.legi cantàvem el Cara al Sol amb la mà alçada i fermes, a peu dret, això a l'entrada i a la sortida.

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu

Les cançons podien sortir tant de mi com dels nanos, sobretot buscava que el nen ho fes amb gust i s'hi divertís. Cançon patriòtiques: Isabel y Fernando, Prietas las filas, Viva España... ara recordo una altra canço "Cubre tu pecho"

(alumne) ja abans de pujar les escales ens posaven en fila de 5 en 5, igual que un exèrcit, i ens feien cantar "Cara al sol". El sr. Guix era qui ens dirigia, semblava un director d'orquestra.

HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí

Quan jo era mestre cada dia abans d'entrar cantàvem l'himne de la Falange, el Cara al Sol, i després entràvem a classe. Això cada dia.

MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

VILA GIMBERNAT, Antoni

VILA MARGUI, Teresa

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

També hi havia l'acte d'hissar la bandera que es feia a l'entrada al matí; amb tots els nans formats en el pati i cantavem l'himne nacional que tenia la lletra d'en Peman. Cada matí havíem de pujar la bandera nacional tot cantant l'himne nacional. A l'hora de sortir havien de baixar-la.

(alumne)I abans de sortir de classe anàvem al pati on hi havia la bandera posada al balcó, i baixàvem la bandera cantant el "Cara al sol" i en fi totes aquelles cançons que s'havien de cantar.

(alumne escola privada religiosa) Mai a la vida vaig cantar el "Cara al sol". Mai. Jo no el sé, ni la lletra. Aquí no el vam cantar mai que jo sàpiga.

4. MOVIMIENTO. 4.1. FALANGE

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M. Cristina Vaig realitzar alguns cursets que em van acreditar com a Instructora de "Hogar", com a Instructora d'Educació Física; com a Instructora elemental

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

(alumne) Tots n'erem de Falange, havíem anat de campaments... Vaig anar-hi dos anys. Es feien a Calella de Palafrugell. Era la manera de passar-ho bé. Potser si que hi havia política pel mig, però erem tan joves que no hi pensàvem, nosaltres anàvem a la platja a passar-ho bé. Hi havia però categories perquè hi havia els caps d'esquadre, eren com una mena de "mandos" una mica relatius.

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

I això del nacionalsindicalisme, a més a més d'explicar-ho, teníem una llibreta especial i en ella teníem de fer una sèrie de redaccions i dibuixos sobre aquest tema i tocava un dia per altre.

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís

(alumne) També s'havia de fer allò de "Formación del Espíritu Nacional" que tampoc es feia. El sr. Masferrer simplement posava una parrafada allà a la pissarra, copieu això i llestos!

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

- Això de la "Formación del Espíritu" què els feien fer ?

Oh, ja ho enviaven des de Madrid, ja enviaven un qüestionari i els punts de la Falange, els havíem de desenvolupar; i la biografia de José Antonio, el Caudillo, les dates commemoratives: la Hispanitat, la Independència...

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

Vaig haver d'anar a uns cursets especials que se'n deien de formació patriòtica, que els

van anar a fer a Calella de Palafrugell. Vam viure en tendes de campanya tres setmanes. Allà feiem gimnàs cada dia, fèiem bany i llavors ens donaven unes lliçons patriòtiques. Venien monitors de Falange. Havien de fer uns resums de les lliçons que ens donaven. Estudiant-ho ja t'aprovaven. (...)

Una vegada també els de Falange ens van convidar a una mena de colònies que ells ens deien Campamentos de Verano, a Mallorca. Hi van estar un o dos mesos, tot gratuït, ens ho pagava la Falange, menys el viatge. Vam passar unes setmanes a tocar Palma, al'Arenal on hi vam estar molt bé. Tot era en castellà. De fet, nosaltres entre nosaltres, ens parlavem en català.

VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

4. MOVIMIENTO. 4.2. ACTIVITATS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme

(alumne) De formació patriòtica solament recordo que cada dia teníem que cantar l'himne de Falange (Cara al sol). De totes maneres això tampoc va durar molt de temps.

MARRO, Marti
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

La "Consigna" era un lema obligatori, estava dintre de la Formació del Espiritu Nacional. Eren paraules o frases sobre José Antonio, en aquell temps l'ideari de la seva doctrina era la Falange Española. Havien coses molt acceptables que avui les acceptaria si no portessin el seu nom.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria

Quan entràvem a classe, al principi, teníem que cantar el "Cara al sol" tots drets. Però solament al principi, cap al final ja no es feia res d'això.

POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni

(alumne) Recordo el mes de febrer que ens feien una berenada en el camp de futbol perquè era la commemoració de l'alliberació de l'Escala pels nacionals, llavors aquell dia l'Ajuntament et donava un panet. I havies d'anar en filera i cantar el "Cara al sol" i tot això.

(alumne) ens havien de posar tots en fila al passadís es catava el "Cara al sol".

VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

Cada dia es cantava el "Cara al sol" a les 9 i a les 3 de la tarda, s'havia de fer: Qui paga mana!

4. MOVIMIENTO. 4.3. REVISTES

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M. Cristina Una revista de la falange era "Consigne" jo m'hi vaig subscriure
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere A l'escola teniem una revista que es deia "Servicio", era de la Falange, del SEM.
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu I (feiem) educació patriòtica a partir d'una revista de Girona "Mandos", aquí deia què s'havia de fer cada mes, amb un control al que estavem subjectes.

HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Marti
MASFERRER BUXO, Narcís Hi havia una revista que se'n deia "Mandos" i allà ja deien la consigne que havies de fer i les efemèrides que havies d'explicar.

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

4. MOVIMIENTO. 4.4. SECCIO FEMENINA

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília
M.Cristina

TAMBÉ TENIA LES NOIES QUE FEIEN EL SERVEI SOCIAL A PARTIR DE LES VUIS DEL VESPRE, QUE EL NECESSITAVEN PER TREURE'S EL CARNET O BÉ PER PRESENTAR-SE A OPOSICIONS. EL SS CONSISTIA EN FER UNA SÈRIE DE QUADERNS, PERÒ EL MÉS PROBLEMÀTIC PER A LES NOIES DEL POBLE ERA EL FET QUE HAVIEN DE PRESENTAR LA "CANASTILLA", QUE VOLIA DIR QUE HAVIEN DE PRESENTAR DIVERSES PECES DE ROBA PER NADONS. VAIG TENIR MOLTA SORT DE CONÈIXER UNA NOIA QUE TENIA UNA BOTIGA I QUE EM VA VENDRE TOTA LA ROBA QUE VAIG MENESTER.

La Delegació Provincial de la Secció femena de les FET i de les JOND m'enviaven una circular diguent-me els exercicis de gimnàstica d'uns llibres que feien ells per si volia adquirir-los. També es publicaven uns textos de "Convivencia social e higiene". Per altra banda no esperava que m'enviessin informació sinó que m'agradava anar personalment a la Delegació per preguntar sobre algun dubte que tingués de l'Administració.

- En què consistia la Formació Patriòtica ?

Estava dirigida i controlada per la "Sección Femenina". Cada mes havíem d'omplir un "Parte Mensual" on havíem de justificar el que realitzàvem a E. Política, E. Física, E. Hogar, E. Musical, però molt detallat, fent constar la setmana, dia, horari i temes o exercicis. Si et deixaves algunes dades ells t'ho reclamaven enviant-te un full d'observacions.

(...)

D'aquesta formació patriòtica en deien "Formación del Espíritu Nacional". Els nens treballaven aquests temes amb unes llibretes que s'havien de presentar i segellar a la Falange per la Regidora Proovincial de Juventudes, Sección Femenina.

Altres formacions que també eren controlades: Formación familiar y social; Hogar (Higiene y canciones); Doctrina política; Música; Commemoraciones escolares.

Dins del "Hogar" fèiem: Cocina, Labores, Economía doméstica, Costura.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

També s'estudiava el "Espíritu Nacional". Sobre el EN sortia alguna cosa a l'enciclopèdia. Amb lo que havíem estudiat sobre el EN i els catàlegs que rebíem de la Sección femena. Fèiem un quadern rotatiu sobre les lliçons del EN i el teníem que presentar al final del curs a la Sección femena i, si estava bé, doncs bé i ens donaven una nota i si estava malament et renyaven.

CLARES CARRERAS, Joan
COMPTÉ MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta

- L'altra dia em va fer esment de la SF. M'ho pot explicar ?

Com que les noies s'havien de desplaçar per anar a Dlot i com que llavors era molt interessant el títol del Servei Social, doncs jo els agafava, venien un parell d'hores cada dia, una temporada llarga, uns mesos (10 mesos més o menys). SF ens enviava el material, anaven treballant sobre aquell material, llavors a final s'havien d'anar a examinar a SF, i els hi donaven el títol de Servei Social.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

El que no m'agrada gens eren les visites d'inspecció que feia la Sección femena. Ens

obligaven a presentar treballs i coses absurdes... el que convenia era que els nens i nenes aprenguessin a llegir i escriure, dictats, matemàtiques... i tot això d'haver-los d'explicar els punts de la falange... que no servia per res. Preferia de totes totes la visita d'Inspecció que no la de la Secció Femenina. Una vegada vaig tenir una nota desfavorable de la Secció Femenina per no haver presentat prou treballs.

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIÀ, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa

em sembla molt ve la Secció femenina et deia si volies fer classes d'adults i llavors t'ho pagaven

PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció

Què vol dir treballar per la Falange?. Mira p.e. donar classes especials de fer unes labors, unes canastilles -que en dien- que després les portaves a la Secció femenina. La SF les repartia a la gent pobre. (...) Les de Falange feien cursos de treballs manuals i aquestes coses, que t'ensenyaven a fer moltes coses que després al col·legi els hi podies posar en pràctica. Jo molts de treballs que vaig fer a col·legi els havia après amb elles, p.e. fer pintures sobre vidre..., anaves, t'ho ensenyaven, t'ajudaven a fer-ho i tu ho podies fer a l'escola. Això també és una avantatge o si no hagués sigut molt rutinàries les labors que havies après a fer.

VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

5. ESGLESIA. 5.1. PRACTIQUES I ACTIVITATS

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília
M.Cristina

Era molt important la formació religiosa. Se solia fer el dissabte el matí. D'un text del Santo Evangelio en feiem una lectura, comentari, dictat, còpia, correcció i dibuix. aquesta feina la presentaven a la llibreta de "Formación del Espíritu".

El que feiem era: Ensenyar doctrina; resar el rosari a l'escola (dissabte matí); explicar l'evangeli cada setmana; ensenyar Htra. Sagrada; visita al Santíssim (setmanal); pràctica dels primers divendres de mes; catecisme; assistència dels nens i mestres junts a missa els diumenges i festes de precepte.

Les festes de caire religiós que celebràvem a l'escola eren :

vetllada de Nadal; turronada, Santa Infancia, processons de Corpus, Setmana Santa; Domund; Mes de Maria.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere

(alumne) - us obligaven a anar a missa ?

Sí, sí era obligat. En aquella època l'església era molt important i amb aquell capellà que manava més que l'alcalde, doncs a missa molt sovint.

CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

Teniem l'obligació de portar les nenes a missa els 9 primers divendres, les festes religioses, dimecres de cendra i després els diumenges a missa. El dissabte el matí feiem classe i després resaven el rosari.

CLARES CARRERAS, Joan
COMTE MORET, M. Angels

(alumne) en temps d'Advent feiem el pessebre, posavem una panereta i allà ens feien fer uns sacrificis per a oferir-los al Nen Jesús. En deiem "las pajitas", en un paper ho escribiem i les posavem allà. Quan teniem la panera plena les llegiem, però ho posavem sense nom. Després pel mes de Maria llavors feiem "las flores", el mateix però eren flors. També tenime la "hucha" per a les "misiones". Després recollíem segells, paper de plata. D'això jo me'n recordo que feiem una bola dels papers de xocolata.

(mestra) Es feia el mes de Maria, també es feia el mes del Sagrat Cor, els nous primers divendres de mes, el set diumenges de Sant Josep..., i els dumenges, per descomptat, havent dinat a doctrina, això era tot l'any.

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.

Va durar un temps que havia d'acompanyar els alumnes a missa. Era obligat que anessim a missa, però no hi anaven mai tots. Pels mestres era obligat anar-hi, era una de les coses de la carrera i de la feina, havies d'anar els diumenges a missa.

(alumne) Era obligatori (anar a missa). No et forçaven per anar-hi però hi havia un sistema: et donaven punts per fer coses. Si volies tenir molts punts havies de fer tot el que et deien, i una de les coses era anar a missa.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta

La religió un dia a la setmana, sempre, perquè és clar l'ambient de l'escola, com que començaven resant, tot l'ambient ja era un ambient religiós. Ressavem cada dia, matí i tarda, quan entravem i, fins i tot, abans de marxar. Hi havia una oració oficial que deia: "Iluminad Señor nuestro entendimiento y nuestra voluntad a fin de que todas las cosas que aprendamos sirvan para nuestro bien espiritual y material. Lo que os pedimos por nuestro Señor. Amén". I llavors resàvem al matí un Parenostre i la tarda una Ave Maria. I dissabte explicàvem l'Evangeli, inclús l'escenificàvem una mica. Llavors ells feien un resum i un dibuix adequat a l'Evangeli.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABER, Montserrat

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu

- Resaven ?

Això sí, empre en la meua vida professional ho he fet, i abans de marxar cap a casa resavem una en castellà que ens feia dir des d'Inspecció.

(alumne) Llavors a dintre l'aula ens feia resar el Pare Nostre o el Crec en un Déu.

(mestre) Era obligat el mestre a portar els nanos a l'església cada primer divendres de mes.

(alumne) Els primers divendres de mes tota l'escola anavem a l'església a confessar i després a combregar, tothom obligat.

HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís

(alumne) havies d'anar a fer els primers divendres de mes. Hi anàvem el dijous, p.e. anàvem a confessar i l'endemà anàvem a combregar. I llavors els mestres ens acompanyaven per classes però era una cosa obligada. I els diumenges hi havia una missa que era la que hi anaven els mestres i et trobaves allà amb els mestres.

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme

SN, el mes de Maig, tot el mes de Maria resar el Rosari. L'àngelus a les 12 del migdia. L'àngelus cada dia de l'any, però el mes de maig, a més a més, hi havia les avemaries. Després hi havia les estampes, en fèiem col·lecció.

MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon

també portar la mainada cada diumenge a missa, i si faltava algun nen el dilluns passar llista i preguntar: perquè no vas anar a missa?. Quasi t'ho exigien, era la llei de llavors.

OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme

alumne) Recordo com ens feiem resar sempre el Pare nostre quan arribaven i quan marxàvem. Si era, p.e. el mes de maig l'haviem de fer, anavem a adorar la verga, li portàvem floretes...

QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria

cada diumenge havien d'anar a missa en corporació. Això era obligat i et deixaven els primers bancs de l'església. Tots junts nens i nenesi el que faltava, després l'endemà li posava línies.

SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni

(ALUMNE) Quan venia el mes de Maig, el Mes de Maria, es guarnia un passadís, es feia una mena d'altar i cada dia es deia el mes de Maria amb el seu Rosari. (...) Et controlaven si anaves a missa, normalment et donaven una "assistència" que et servia per ensenyar-la el dia següent. Com si després anaves a doctrina, l'assistència et feia una reducció al cine "Cacauet". (...) Anar a missa era una cosa obligatòria. El sr. Vila anava a totes les misses, a les 7, 9 i 11, llavors rarament el podies enganyar. Jo intentava enganyar-lo, però vigilava durant la missa. A més t'obligaven a posar-te endavant, no podies anar enrera. Havies de ser a les primeres files perquè així ho tenien tot controlat per saber qui hi anava. (...) Llavors es feia el Mes de Maria, feiem un altar al final del passadís i havíem d'anar a buscar flors, nosaltres a fora del col·legi, perquè s'havia de guarnir amb estampes i altres coses.

VILA MARGUT, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

els primers divendres de mes sempre s'anava a l'església i els diumenges a les 9 del matí s'acompanyava els nens a missa d'ofici.

5. ESGLESIA. 5.2. CATALA

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels

el diumenge havien de sortir de l'escola cantant el "Cara al sol" fins a l'església, tots formats.

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Marti
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm

(alumne) la catequesis donava pel capellà era impartida en català.

L'ensenyança de la religió la feia sempre en català.

(...) Al principi mn. Dorca els exigia el catecisme en castellà.

VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa

una vegada vaig dir-li a l'Inspector que hem negava a resar en castellà perquè tan a casa com a l'església es resava en català. - I què va dir l'Inspector ? - No va dir res, però jo sempre que podia seguia parlant-hi.

VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

5. ESGLESTIA. 5.3. FORMACIO

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan

La formació religiosa ho dominava tot. Matí i tarda, acompanyada d'actes externs: assistència obligatòria a missa els diumenges, acompanyat dels alumnes, que s'havien d'excusar els que no venien, confessar i combregar els primers divendres de cada mes, mes de Maria i Santa Infancia...

COMPTE MORET, M. Angels
CORDINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUANAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUX TORRELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXXO, Narcís

La formació religiosa era exagerada (...) de tal manera que a moltes escoles manava més el rector que el mestre. (...) Mn. Cervera (el rector) a vegades venia i deia: "Si m'ho permet faré la classe jo, avui" i jo, doncs, sí, faci faci. Pensava que potser volia explicar alguna cosa, doncs no!, va parlar d'història, de geografia, de gramàtica, de religió no els va explicar res.

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

5. ESGLESIA. 5.4. PARROQUIA

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

Ja se'n preocupava el capellà d'axiò (El capellà venia un dia a la setmana a la classe i es cuidava de recordar les festes oficials. Nosaltres no havíem forçat mai a ningú, tot i que ensenàvem religió.

DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

5. ESGLESIA. 5.5. ACCIO CATOLICA

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUÑO, Marcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

6. DEPURACIO

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció

Jo a Pals vaig tenir un company que era mestre de la província de Barcelona i el van sancionar perquè s'havia dedicat a escriure contes per a nens que, segons ells, eren laics; i es va considerar que era una persona laica, que no era prou religiosa i que no era digna de ser mestre. Era molt bona persona.

AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan

Vaig tenir una mestra de parla castellana que havia estat castigada a impartir el magisteri fora del lloc on habitualment s'havia dedicat a l'ensenyança.

BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís

- I això de les depuracions en què va consistir ?

No ho sé perquè a mi no em varen depurar. El senyor Bastons em va cridar a l'Inspecció i em va tractar amb força duresa. Vaig presentar un informe fet meu i signat pel capellà i ja no em varen depurar. Volien saber de quina ideologia eres, icom que jo no era d'aquí (era aragonés de naixement) es devien pensar que venia per amagar-me, però al llegir l'informe ja va canviar la cosa i em va dir que podia marxar tranquil.

CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan

El més trist és que moltes barrabassades que es feren venien de denúncies que tenien el seu origen en accions indignes dels denunciants.

COMPTE MORET, M. Angels

- vosté se'n recorda d'alguna cosa de les depuracions ?

Sí només per dir un exemple, el meu cunyat fa tres anys que va morir, tenia dos anys més que jo, també era mestre interí, va fer les oposicions del 44, va treure el número 1, al segon exercici va tenir una denúncia d'un tal Salip de l'Institut catedràtic, de que llegia "Les Notícies" un diari de durant la guerra. Al segon exercici al carrer. Llavors clar, la depuradora anava treballant, aquest vull, aquest no...

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

Acabada la guerra hi va haver un "buf", una repressió que va ser forta, però després es va anar calmant. (...) Jo ja comprenc que acabada una guerra ha d'haver una repressió. Ara no sé si va ser pitjor lo de la guerra que lo de després. Per tant val més no jutjar-les. (...) Iothom va haver de passa-hi pel tribunal. Ara bé, el que durant la guerra s'havia aprofitat i havia fet mal amb algú, aquest se la va carregar. (...) L'Ajuntament feia el seu informe. Ara sempre hi havia venjances. (...)

DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista

A la depuració em van dir que no podia estudiar. Jo vaig reclamar, no tenia res a fer. Jo vaig fer la guerra però perquè m'havien cridat i no tenia cap delictes ni cap cosa. I van dir que era un separatista, ateu i no sé quantes coses més. Càrrecs que si convingués us els podria ensenyar, això ho tinc aquí.

DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

Molts mestres varen ser depurats per causa política, que sovint volia dir ser català o no ser-ho. El meu pare era molt religiós, durant el temps dels rojos va ser perseguit; una vegada el van venir a buscar a casa perquè s'havien assabentat que explicava Història Sagrada i una altra vegada perquè li van caure uns rosaris de la butxaca i el van denunciar. I després, els franquistes el van inhabilitar perquè feia classes en català, a vegades una cançó.. i també per una altra cosa: quan el director de l'escola on treballava va marxar al front, cap al final de la guerra, ell va ocupar el seu lloc, en una escola de Girona i va manar guardar tots els llibres que havia recollit de diferents llocs en una capella que quedava amagada. Doncs bé, acabada la guerra, l'escola, que durant la República havia estat pública, va tornar a mans dels seus primers ocupants, una orde religiosa. El meu pare deia que ell era el director i que aquells llibres havien d'ésser guardats i salvats. Els religiosos varen fer el que varen voler. I al meu pare li va arribar una carta

que deia que restava inhabilitat com a mestre "por haver ejercido con excesivo celo el cargo de director".

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme

Els càrrecs pels que em varen sancionar són diversos, entre altres hi havia el que se m'acusava d'ésser lectora de la "Publicitat" (a casa es venien diaris de tota mena, es donava la casualitat que a Celrà mai ens venia la "Publicitat"), així eren tots els càrrecs, seguien la mateixa tònica.

MARRO, Martí

Després de la guerra va venir el règim del general Franco, doncs molts mestres, alguns que eren molt bons, van haver de marxar perquè tenien idees d'esquerres, això no ho trobo bé, encara que en altres coses ho van fer molt bé els nacionals!

MASFERRER BUXO, Narcís

A mi em varen depurar perquè portava un llacet, que en aquell temps volia dir ser molt catalanista. I això en Franco no ho podia sofrir i per això em varen depurar perquè m'havien vist i hi havia fotografies de que jo anava amb llacet. I com que la gent d'aquí St. Feliu, l'alcalde i aquests varen dir: "No, és bon noi encara que porti llacet" i llavors em varen deixar fer oposicions. D'això em penso que era el 44.

MATABOSCH SIDERA, Frederic

El dia 16 de novembre vaig tenir de cessar doncs hi van nomenar el sr. Clares, mestre de la Bisbal que va anar-hi com a propietari traslladat forçós com a càstic. El 17 de novembre de 1939 anava de mestre a l'escola unitària de nens de St. Climent Sescebes fins el 1er. de gener de 1940 quan també vaig tenir de cessar perquè va venir un mestre de Teruel castigat.

MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre

Moltes de les depuracions varen ser fetes injustament; s'actuava més amb els sentiments que no pas amb la raó.

NOGUE, Ramon

Jo sóc de Tortellà, hi havia un senyor que el seu fill està de mestre a Hostalric, era molt bon mestre, el Sr. Clarà, el van tancar a la presó molts anys quan van entrar les tropes de Franco. La mestra, una noia jove, recordo que la van pelar i la van tancar, la van portar caminant des de Tortellà fins a Olot, és clar, eren d'aquella època i havien d'ensenyar el que manaven els d'abans. Aleshores al venir la guerra els mestres quefeien el que els manava la República, els van depurar.

OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria

les depuracions varen ser una cosa molt lamentable. Perquè ja està bé la gent pel pensar, el pensament no delinqueix ... perquè pensis d'una manera o altra no es pot pas castigar, oi?

RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció

Mira! això jo ho he viscut perquè a la meva mare la van haver de jubilar, jubilaven a tothom, tots els mestres havien de passar per la depuració, depenia de l'informe del capellà del poble, de l'ajuntament. Llavors aquest informa anava a Girona, es reunia una Comissió i et jutjaven, tu t'havies de presentar i et feien preguntes... i si estaves net de "tot pecat" et donaven l'absolució i si no et posaven una pena (...) jo tinc una cosina que en la depuració la van separar del cos perquè estava separada del marit i s'havia ajuntat amb un altre, això era un pecat!, però al cap d'uns anys quan es va pacificar la cosa, va tornar a exercir.

VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

A l'any 1936 a ell i al seu pare els "rojos" ens van depurar, encara no saben per què; ell suposa perquè era d'Acció Catòlica. Durant la guerra els rojos li van donar la baixa i a l'acabar la guerra el van depurar els altres, els franquistes.

7. IDIOMA. 7.1. CATECISME

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUTX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí
MASFERRER BUXÓ, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

Els nans que venien a l'escola aprenien el catecisme en castellà i si anaven a la parròquia l'aprenien en català.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

L'única cosa que feiem en català era el catecisme.

7. IDIOMA. 7.2. IMMIGRACIO

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Marti
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon

Vam estar una època que tenia més del 50% de mainada que eren emigrats, d'altres llocs de l'Estat, és clar parlaves també en castellà

OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

7. IDIOMA. 7.3. EXTRAESCOLAR

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M. Cristina Totes les altres cançons que cantavem les cantaven en català.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CANADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

La formació patriòtica era també absorbent. Consignes i més consignes que s'havien d'escriure a les pissarres i vigilades les classes per uns inspectors que moltes vegades no passaven dels vint anys.

COMPTE MORET, M. Angels

(alumne) els nois sé que varen fer "Els 10 manaments" i ho varen fer en català. Les nenes, jo un dels ballets que varem fer se'n deia "Galop de cortesia". (...) Després també es va fer "L'Hereu Riera", en català.

- No hi havia problema de fer-ho en català ?

No, no n'hi havia, que ens ho fessin fer és que no.

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista

Veus p.e. és una funció d'un festival de les escoles nacionals, a St. Pere Pescador. "Programa dels actes de la festa de fi de curs 1948-49" ja fa 42 anys a la sala Masó. Presentació a càrrec del mestre Joan B. Domènec. Les cançons, els petits titelles, el Mocador, La pubilleta de Montal, el "Pueblo de los globos", "las olas de la mar", L'aprenent nou, Els bons costums. Aquest és un diàleg entre un nen i una nena escrit expressament per aquest acte... Després hi ha una obra de teatre. La vaig escriure... Està en català (el programa) sí, en català i la funció de teatre també. (...) I aleshores cantàvem en català "Cap a la part del Pirineu"... i això, ja us dic, l'any 1949.

DOMENECH PUIG, Enriqueta

En l'apèndix documental hi ha el programa del teatre que feien els alumnes, any 1948 en CATALA

(...)

(Les obres de teatre) les feiem en català tot, allà hi venia gent gran, tota la gent de la Vall de Bianya. Ho feiem tot en català, No hauria pas sonat en castellà.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

7. IDIOMA. 7.4. CASTELLA

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

Allà (Girona, Eiximenis) vaig començar a ensenyar castellà, però veuràs com ho feia. La lectura és clar, les cartilles eren en castellà. Veuràs com ho feiem (eren parvuls). Jo els contava un conte. I quan el tenien ben empapat els hi contava un troç del mateix en castellà. Pensa que amb un conte hi estava dos o tres dies i mentrestant anaven agafant vocabulari.

ALLOZA UBACH, Idília M. Cristina

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

La classe no podies tenir cap llibre en català, però recordo que quan va venir el sr. Mestres li vaig dir: "miri, aquí estem, volguem o no a Catalunya i com a conseqüència no podem pas marginar la nostra llengua". Ell em va dir: "altanto, aquí no patini!". (...) Els parlí en català quan els expliqui un conte, quan els expliqui una cosa que no sigui de text, però lo bàsic, lo fonamental, tota la sèrie d'escrits que han de fer la mainada, ha de ser tot en castellà. Era una cosa amb la que no s'hi podia jugar, era trist, però no s'hi podia pas jugar!.

- Així tot en castella?

Els llibres de text en castellà i l'ensenyança, en teoria, en castellà. No s'hi podia pas jugar perquè qualsevol ximple que hi hagués al poble et podia haver armat un "cacao" tremendo. Llavors era completament obligatori.

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

En castellà, era l'època franquista. La classe es feia generalment en castellà.

... a l'època de Franco es va suprimir el català a l'escola i tot era, les coses oficials, enterament en castellà i a més encara els nens també els havies de fer enraonar en castellà a la classe, oficialment. Això no vol dir que després entre ells no enraonessin en català i a vegades si una cosa no l'entenien en castellà se'ls hi acabava d'explicar en català, però oficialment tot havia d'estar en castellà.

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

les classes les feiem en castellà com que els llibres eren en castellà. (...) Tots els mestres ensenyaven en castellà, era prohibit de parlar en català.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

L'escriure era en castellà perquè no podien presentar cap llibreta que no fos en castellà. El català era vedat.

GUIX TORRODELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís

- Ala classe no parlava mai català ?

El nostre inspector era mn. Dorca, erem amics, perquè ell feia una revista i com que jo dibuixava em venia a demanar dibuixos. Era una revista catòlica que se'n deia "Vida Catòlica", però tant bon punt entrava a classe ja parlava en castellà i jo li havia de contestar en castellà i els nans parlaven castellà. La classe, la feina tot era en castellà, no la podia fer d'altra manera.

(alumne) Si el sr. Masferrer parlava a classe en català ? a mi em sembla que sí. No tinc una idea molt clara de si ho feiem en castellà o català. Escribien en castellà, això

segur!

(altra alumne) l'explicació del sr. Masferrer la recordo en català.

MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

(alumne) Allà (Montjuic) tothom parlava castellà perquè eren molts els castellans que hi havia llà. Catalans n'hi havia però eren pocs. Jugàvem tots els amics, sempre estavem junts i parlàvem en castellà.

(...)

- Quina era la llengua d'ensenyament ?

Era la llengua castellana bàsica i absolutament, tots els llibres eren en castellà.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria

tot ho havies de fer en castellà, és clar, era obligació.

Tot en castellà, ho feia a la pissarra. Explicaves en castellà però perquè t'entenguessin tenies que parlar en català per força.

POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria

Una vegada li vaig dir al sr. Mestres: "miri, aquí es farà l'escola nova" i em va dir: "por favor que no la entiendo, hábleme en castellano".

SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció

El tema de la llengua a l'ensenyament? Castellà! La prova és que jo ara sense donar-me'n compte se me gira la llengua, sempre quan una persona parla castellà, sense donar-me'n compte, ja està. Tant a espolla com a Figueres?. A per tot, home!. A pàrvuls no, pobrets, a pàrvuls els hi parlaves en català.

VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni

Al principi mn. Dorca els exigia el catecisme en castellà.

(alumne) Una de les coses que feiem també valia per passar (competència: primer, segon, tercer... de la classe) era aprendre les paraules en castellà. O sigui, un professor te la deia en català i tu l'havies de dir en castellà.

VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

(alumne) tot en castellà, el català estava prohibit, fins i tot entre ells, els mestres parlaven en castellà i si volies preguntar alguna cosa ho havies de fer en castellà perquè sino deien que era una falta de respecte. Inclús quan parlàvem entre els amics en català i els mestres ho sentien et cridaven l'atenció

7. IDIOMA. 7.5. INFANTS DE PARES CATALANS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

L'ensenyament encara que els llibres, les enciclopèdies eren castellanès, l'ensenyament havia de ser en català perquè eren nens de pagés i jo feia l'ensenyament en català. Allà no els hi vaig ensenyar res en castellà, així com després vaig ensenyar en castellà, a ells no.

(...)

Allà també els havia de fer tot en català perquè Colomers en aquell moment... (era l'any 48).

ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista

Però nens que començaven i els havies de dir: Veus això m-e, me. s-a, sa "mesa" que vol dir taula. Aquests nanos no en sabien gens de parlar el castellà. Nanos que no en parlaven gens, perquè als pobles... (St. Pere Pescador 1949)

DOMENECH PUIG, Enriqueta

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORRELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Marti

MASFERRER BUÑO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

- Els primers anys que va fer de mestra quina llengua havia de parlar, castellà?

Sí, però quan estaves en aquests pobles parlaves català. L'any 1956 aquesta foto ja me la van escriure en català a St. Feliu Saserra, a la província de Barcelona, on vaig estar 3 anys.

- Els nanos de pagés parlaven català?

Es clar no sabien enraonar el castellà.

- Oh, però quan vosté explicava en castellà?

Oh! però moltes coses les explicava en català.

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARÉT, Heribert

SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

ensenyava en català encara que els inspectors li feien mala cara però normalment va tenir uns inspectors benèvols, perquè comprenien que en un poblet de pagès com a St. Joan de les Abadesses i d'alta muntanya no podien aprendre el castellà (Atenció: testimoni d'alumne 7.4!).

7. IDIOMA. 7.6. LLIBRES EN CASTELLA

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M. Cristina Com que el material escolar estava escrit en castellà els exercicis s'havien de fer en castellà.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

Ara els llibres de text eren castellans.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUÑO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

VILA GIMBERNAT, Antoni

VILA MARGUI, Teresa

Usavem enciclopèdies i ens obligaven a que fossin castellanés.

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

7. IDIOMA. 7.7. CASTIGS PEL CATALA

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

Ara us diré una cosa: quan era a Pals unes nenes de les grans em van dir que els agradaria saber el català i jo els vaig dir: "a l'escola no us puc pas fer això, si se sabés potser em denunciarien"

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

Abans hi havia hagut mn. Manel que va estar-hi un temps després de la guerra. Va venir mn. Josep portava un altre mètode, tot just arribar va fer un sermó en català i li van clavar una multa (...) "Si eres español habla castellano, si no eres un marrano" deien per les parets.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORRODELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

(alumne) Me'n recordo un cop que hi havia dos germans. Un li va dir a l'altre si "tenia las llaves de casa". I l'altre li va contestar "No t'entenc" i va dir "Sí, las llaves"... "Tu vols dir les claus..." I el professor ho va sentir i com que eren tan fermes amb el règim li va posar mil línies escrivint "No tengo las llaves", en castellà.

VILA GIMBERNAT, Antoni

Inclús em va fer (l'inspector) una mica de reprimenda, particular, perquè erem amics, degut a que parlava català i estava prohibit parlar català aquí

VILA MARGUI, Teresa

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

7. IDIOMA. 7.8. CATALA-CASTELLA BARREJAT

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina Però el que jo no podia fer era traumatitzar uns nens que sempre havien parlat català. Per tant jo considero que sempre vaig fer bilingüe. El que jo procurava era que els nens compreguessin allò que escrivien.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

Jo diria que es feia servir totes dues llengües a classe, n'estic supercenençada perquè ens explicava les coses en català i si convenia ens explicava en castellà i tornàvem a repetir, així es feien servir totes dues llengües, el que passa és que a l'hora d'escriure s'escriu en castellà. (...) JO sempre he parlat en català a l'escola. La llibreta i tot es feia en castellà, però jo amb les nenes parlava en català.

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

L'aprendre a llegir, les lliçons, etc... es feia en castellà però les explicacions, el parlar entre ells, el preguntar al mestre ho feien en català. No era massa rígid el que s'hagués de fer en castellà.

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

(alumna) Parlar amb ella en català a l'hora de jugar però a l'hora de la classe en castellà.

(mestra) L'obligació era el castellà, la meua tàctica era explicar en castellà tot degut a que el llibre estava en castellà i, després, els hi tornava a repetir en català perquè jo entenia que si aquella mainada era catalana, a part d'alguns que eren emigrants castellans d'Andalusia, de la colònia, però vaig pensar que així l'aprendrien. (...) Primer llegiem, comentàvem tot en castellà i després d'haver comentat tots els dubtes els hi preguntava que és el que no havien entès però en català.

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

Per parlar es feia a mitges, ara les lliçons en castellà. Ara parlar de tu a tu en català, a més, com que llavors de castellans no n'hi havia...
(...)

(alumne) Es parlava català entre nosaltres, sí, però quan feiem una lliçó parlàvem en castellà, això sempre. Escriviem en castellà hi tot. Al mestre si no era hora de classe li parlàvem en català. El castellà era estrictament per les lliçons.

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

Els problemes eren en castellà però la conversa era en català. Tots els mestres ensenyaven en castellà.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

(l'inspector) els hi solia preguntar alguna cosa, si ho sabien dir en castellà, perquè de llegir ja llegien sempre en castellà; però jo quan els hi explicava els hi feia "bilingüe" que dirien ara. Doncs els hi explicava en castellà i llavors els hi repetia en català perquè aquelles criatures ja veia jo que amb la cara que feien no ho entendrien pas tot.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcis

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

MOGUE SOLER, Isidre
MOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa

Jo en el poble primer els hi explicava en català i després en castellà perquè si els hi explicava primer en castellà no ho entenien, no ho sabien. Me'n recordo d'alguna carta que sempre posaven: "Ven que iremos a cazas setas".

PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme

Explicaves en castellà però perquè t'entenguessin tenies que parlar en català. L'ensenyament era en castellà, el que passa és que ens deixaven parlar en català. (alumne) A l'ula utilitzava la llengua castellana. Bé, tot en castellà no; o sigui quan ella es dirigia a tu parlava en català. El que passa és que després tot lo altre, els llibres, tot era en castellà.

QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni

Jo a classe parlava en català, amb els nens parlava en català, mai vaig... Bé, les classes les feia en castellà, naturalment, però si alguna cosa no l'entenien o el que fos, ho feia en català.

- Però les classes, és a dir, les lliçons això sí que les feia en castellà.

- Sí, sí, naturalment que sí. Era al principi sobretot, era aquella època que inclús en públic segons com et privaven de parlar en català. Llavors les ordres eren molt serres. Ens obligaven a fer-ho tot en castellà però jo la comunicació nena-mestra la feia sempre en català ja que normalment eren alumnes catalanes i, per tant, entenien més bé les explicacions, encara que després jo preguntés com ho dirien en castellà.

VILA MARGUI, Teresa

(Escola privada religiosa. Salle Palamós) L'explicació de les assignatures era en castellà perquè els llibres eren castellans. Però la relació al pati, als nans tot era en català. (...)

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
 ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
 ANGLADA I LLOVERA, Concepció
 AYATS FIGUERES, Pere
 BATALLER ADMETLLA, Joan
 BOSCH GINABREDA, Pere
 CAÑADA FORTUNY, Dionís
 CANDELA REGIL, Joan
 CATALA, Mercè
 CLARES CARRERAS, Joan
 COMPTE MORET, M. Angels
 COROMINAS PLANELLES, Carme
 DALMAU TORRAS, Rosa M.
 DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
 DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
 DOMENECH PUIG, Enriqueta
 ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
 FABREGA DALMAU, Carme

(mestre escola privada): Els llibres eren en castellà. A l'hora d'escriure ho feiem en castellà: dictats, treballs, redaccions... Ensenyava en català perquè considerava que aquell llengua que parlavem a casa i que enteneiem bé era la més apropiada per a que entenguessin bé les explicacions.

FONT ESPINAL, Elvira
 GELABERT, Montserrat
 GERONES CAMO, Josep

Les explicacions jo les he donat sempre totes en català, perquè, p.e. aquestes criaturetes que només sentien el castellà que es parlava a l'escola, com volies que entenguessin?. La llengua materna era el català. Jo poc n'hagués sabut de parlar bé en castellà.

GUIX TORRELLA, Bartomeu
 HUGAS QUER, Josep
 JUBERT GRUART, Ma. Teresa
 MALLORQUI, Carme

Ensenyava sempre en català, però com que els llibres eren en castellà els llegia en castellà. (...) Sempre vaig ensenyar en llengua catalana.
 (alumne) La Carme Mallorquí explicava en català, la geografia i ho feia amb mapes muts.

MARRO, Marti
 MASFERRER BUXO, Narcís
 MATABOSCH SIDERA, Frederic
 MATAMALA OLIVERAS, Carme
 MINISTRAL MACIA, Josep M.
 NOGUE SOLER, Isidre
 NOGUE, Ramon
 OLIVER AMER, Teresa
 PAGES, Maria
 POU CLOTA, Carme
 QUINTANA JULIA, Maria
 RUTLLAN CLARET, Heribert
 SALA SOLATGES, Maria
 SALVATELLA, Albert
 TUEBOIS LLAURO, Assumpció

Entre els nens parlaven en català.

(la mestre afirma que parlaven en castellà) a pàrvuls no, pobrets!, a pàrvuls els hi parlaves en català.

VERT VIDAL, Anselm
 VILA GIMBERNAT, Antoni
 VILA MARGUI, Teresa
 VILARDELL QUINTANA, Pere
 XIBERTA PERAMATEU, Manuel

(alumne, privada religiosa. La Salle. Palamós) La relació amb el mestre era en català fora de l'aula, ara a dintre de classe ho parlaves tot en castellà

8. VIDA ESCOLAR. 8.1. LLIBRES

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília
M.Cristina

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

Tenien una enciclopedia que hi havia totes les assignatures: gramàtica, llengua espanyola, aritmètica, càlcul, història d'Espanya, geometria, ciències naturals... Només tenien un llibre la mainada, i anava més bé. Aquestes enciclopdies començaven sempre per la religió, després venien les altres assignatures: llengua, aritmètica... amb exercicis de cada cosa. Els alumnes tenien un quadern de rotació que s'havia d'entregar a la Inspecció de Front de Joventuts.

(alumne) Teniem una enciclopèdia i cada dia ens posaven una lliço per estudiar a casa, i problemes que l'endemà teniem de tornar resolts. També feiem lectura, llegiem el Quixot, tots junts.

Jo utilitzava la enciclopèdia de l'autor Rodriguez que estava ben explicat i molt ben resumit, a mi m'agradava.

(alumne) - Què tenien de llibres ?

Molt d'enciclopèdia, Dalmau un temps, després vam agafar aquelles de l'Alpera que les publicava l'editorial de Burgos. Després més tard la de l'Alvarez de Valladolid i algun llibre de lectura dolent, en català cap.

(alumne) I això del nacionalsindicalisme a més a més d'explicar-ho teniem una llibreta especial i en ella teniem de fer una sèrie de redaccions i dibuixos sobre aquest tema, i tocava dia per altre.

Aquest llibre és una enciclopèdia, d'un autor anomenat Antonio Fernández (alumne) el teniem entre la meva germana i jo.

Tenien un llibre molt maco que es deia "El libro de España". Servia per a tothom i tothom el tenia aquest llibre. Eren dos nens que varen quedar sense pare ni mare i que volten Espanya. A més era un llibre que a cada capítol podies treure'n una "moraleja". La llibreta de rotació cada dia l'emplenava un nen diferent, hi escrivia el treball diari, i si venia l'inspector o algú que la demanés li ensenyaven la llibreta que era feta per tots els nens. El que li tocava aquell dia s'esforçava a fer bé la cal·ligrafia, la lliço de llenguatge...

(...) Els llibres eren molt senzills. El llibre bàsicament era l'enciclopèdia. Això el va inventar, el va propagar un gran pedagog, Josep Dalmau Carles, fundador d'una casa editorial que es deia Josep Dalmau Carles i Pla.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria

Feiem la llibreta de rotació.

La manera de treballar era molt diferent de la d'ara. Hi havia l'Enciclopèdia.
D'enciclopèdia n'hi havia ja del "grado elemental", el "grado medio", tot en castellà i el
"grado superior"

SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa

Enciclopèdies, ens obligaven a que fossin castelleses. Treballàvem amb la Rodriguez,
l'Alvarez o la Escuela española.

VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

(alunne) teniem com una enciclopèdia on hi era tot: història, religió... tot en un llibre,
no com ara que tenen un llibre per cada assignatura

8. VIDA ESCOLAR. 8.2. CASTICS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

- ALONSO CANALS, Maria
 ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
 ANGLADA I LLOVERA, Concepció
 AYATS FIGUERES, Pere
 BATALLER ADMETLLA, Joan
 BOSCH GINABREDA, Pere (alumne) a vegades castigaven sense motiu i et senties malament.
 CAÑADA FORTUNY, Dionís
 CANDELA REGIL, Joan
 CATALA, Mercè
 CLARES CARRERAS, Joan
 COMPTE MORET, M. Angels
 COROMINAS PLANELLES, Carme
 DALMAU TORRAS, Rosa M.
 DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons Teniem molt pocs diners, les coses com són. Amb el que recollíem amb les fetes tot anava per material de l'escola.
 DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
 DOMENECH PUIG, Enriqueta (alumne) La màxima la feia llegir; moltes vegades era un càstic i l'havies de copiar cinquanta vegades
 ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
 FABREGA DALMAU, Carme
 FONT ESPINAL, Elvira
 GELABERT, Montserrat
 GERONES CAMO, Josep
 GUIX TORRODELLA, Bartomeu (alumne) referit a càstics. Ens feien aguantar llibres a cada mà i de genolls durant 10 minuts. Un mestre tenia una "berga" i et fotia cop de berga als dits i al cap. Mai amb les mans sempre amb la berga.
 HUGAS QUER, Josep
 JUBERT GRUART, Ma. Teresa
 MALLORQUI, Carme
 MARRO, Martí
 MASFERRER BUXO, Narcís
 MATABOSCH SIDERA, Frederic
 MATAMALA OLIVERAS, Carme
 MINISTRAL MACIA, Josep M. (alumne) em recordo que un mestre, no diré el nom, em volia fer fora del col.legi una de les vegades; perquè em vaig rebelar ja que estava cansat que em piqués.
 NOGUE SOLER, Isidre
 NOGUE, Ramon
 OLIVER AMER, Teresa
 PAGES, Maria (alumne) Picava molt però ensenyava molt bé. Però de severa i de picar ho era molt. Els càstics més corrents que posava era de cara a la paret i aguntar llibres.
 POU CLOTA, Carme (alumne) No recordo que ens castigessin massa, com a màxim recordo la sra. Carmen que et feia posar de cares a la paret, però castig server, no. Jo potser perquè he tingut un caràcter...
 QUINTANA JULIA, Maria
 RUTLLAN CLARET, Heribert
 SALA SOLATGES, Maria
 SALVATELLA, Albert
 TUEBOLS LLAURO, Assumpció
 VERT VIDAL, Anselm
 VILA GIMBERNAT, Antoni (alumne) No eren durs (els càstics), de cara a la paret o darrera la pissarra, no és que fossin uns càstics molt forts. Es clar venia un moment en què el mestre s'empipava tant que, pot ser sí, arribava a pegar algun alumne. Posar els dits sí. Això a l'hivern que feia fred doncs feia mal. Però no és pas que piquessin molt fort.
 (alumne) Bé, el sr. Vila alguna "hòstia" ja ens la donava... Veus! ja no ho havia d'haver

VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

dit.

(alumne) recordo que vaig passar dos dies copiant tots els verbs, present, passat, futur...
Repetir moltes vegades una frase. Quan no era un càstic gaire gros ens quedavem castigats a
l'hora del pati fent una frase 100 vegades, p.e.: en clase no hablaré.

8. VIDA ESCOLAR. 8.3. ACTIVITATS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina Cada any feiem dues excursions grans que duraven tot el dia.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

(alumne) Una de les manifestacions simpàtiques que es feia a l'escola era "La Fiesta del Libro" que coincidia per Sant Jordi. Cada classe muntava una petita obra de teatre o un petit espectacle. Es posava una bandera i al cap damunt del bust de'n Cervantes que presidia tota la festa. Llavors hi havia una taula que la presidia: l'alcalde, el jutge, el cap de lloc de la guardia civil, el capellà i s'hi afegia el cap de correus i els mestres a cada costat. A la festa també hi venien els pares dels alumnes.

COMPTE MORET, M. Angels

(alumne) Els nois sé que van fer "Els 10 manaments" i ho varen fer en català. Les nenes, jo un dels ballets que vaig fer se'n deia "Galop de cortesis". (...) Després també es va fer L'Hereu Riera en català

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

A Espolla hi havia una orquestrina d'aficionats que col.laborava amb l'escola. recordo que un nay vaig fer "Doña Francisquita" amb vestits tots fets de paper i uns aros.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

Feiem obres de teatre per recaptar diners per fer la biblioteca de l'escola. Ho varem fer durant bastantes Quaresmes, potser vuit, deu. Cada nay. En català tot perquè allà hi venien gent gran, tota la gent de la Vall de Bianya. Ho feiem tot en català, no hauria pas sonat en castellà.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

(alumne) Me'n recordo que anaven a Empuria Brava, molts no havien vist mai el mar i per nosaltres era important, ens semblava que anavem a Amèrica; però amb autocar no feiem gaires excursions, els mestres no teniem molt de temps per anar-hi.

(mestre) Vaig muntar una Mutualitat, plantàvem alls, cebes... a un tros de terra del pati, ho veniem i repartiem aquests diners a la cartilla de la mutualitat de cada nen.

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

Fins i tot a futbol feien les pilotes perquè no tenien diners o no les devien voler comprar. Les pilotes no eren de futbol, eren pilotes de goma, d'una mica d'un coco. Si no tenien aquelles pilotes, feien una de drap, lligada amb un cordill; era un joc de futbol una mica primitiu. Solien fer també jocs de baldufa, jocs de boles (llençaven les boles dins d'un clotet). El joc del cromo era un element de canvi molt important. El pinyol d'albercoc. El retrat de les tapes de les capses de cerilles. Tots aquests jocs eren comunitaris, estimulaven a jugar. Carn i os, una especia de dau que és l'ós del genoll de la vedella, tirat segons de quina manera i de la manera que queia, tenia unes normes molt curioses.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon

Excursions en feiem una cada any a fi de curs i la pagaven els pares; la mainada portaven els diners de mica en mica, 1 pta, 2 ptas. ho anàvem apuntant i al final ho teniem per fer l'excursió.

OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme

(alumne) també ens feia cavar, que això aara ja queda molt antiquat, i ens tenia una parcel·la de jardinet cadascuna i l'haviem de portar molt ben portada. El teniem partit en doa. I el que tenia l jardí més maco no guanyava cap premi però es deia: mira aquest que ho ha fet bé.

(alumne)- Qnat a labors, en feien cada dia ?

Sí, cada dia. Una hora més o menys, cada dia. Ens feia fer ganxet, "tapetes", mocadors, el que voliem, puntetes...

QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni

(alumne) No feiem sortides i excursions, màxim si algun dia hi havia berenar del Dijous Gras potser et feien portar el berenar de casa i anàvem fins a Riells, o fins a la Clota o a Montgó, o anàvem a Empúries fins a les ruïnes i prou.

VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

8. VIDA ESCOLAR. 8.4. MATERIAL

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

- ALONSO CANALS, Maria les condicions eren pèssimes per una raó molt senzilla. Jo estava en una classe que encara hi és (Eiximenis de Girona) i era l'època de les "restriccions" elèctriques. A partir de les 5 de la tarda, em sembla que era, treien el llum i allà quan entraves el matí era fosc. Si no podies obrir ekl llum era fosc. Aleshores els havies de mantenir de 5 a 6 explicant coses, fent-los cantar, explicant coses... fent d'animadora de cabaret!, de cabaret infantil!.
- ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina A les tardes repartiem formatge i pa. Uns pans grossos.
- ANGLADA I LLOVERA, Concepció
- AYATS FIGUERES, Pere
- BATALLER ADMETLLA, Joan A l'escola hi havia moltes mancances. Més d'una vegada s'havien trobat, a l'hivern, haver de fer classes amb espelmes per manca de llum, no tenir calefacció.
- BOSCH GINABREDA, Pere (alumne) Hi va haver un temps que a nivell del capellà es repartia llet i formatge. Llet amb pols, era una ajuda americana.
- CAÑADA FORTUNY, Dionis
- CANDELA REGIL, Joan
- CATALA, Mercè (alumna) Teniem mapes i una bola del món.
- CLARES CARRERAS, Joan
- COMPTE MORET, M. Angels
- COROMINAS PLANELLES, Carme
- DALMAU TORRAS, Rosa M.
- DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
- DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
- DOMENECH PUIG, Enriqueta
- ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
- FABREGA DALMAU, Carme
- FONT ESPINAL, Elvira
- GELABERT, Montserrat
- GERONES CAMO, Josep
- GUIX TORROELLA, Bartomeu
- HUGAS QUER, Josep
- JUBERT GRUART, Ma. Teresa
- MALLORQUI, Carme
- MARRO, Martí
- MASFERRER BUXO, Narcís
- MATABOSCH SIDERA, Frederic
- MATAMALA OLIVERAS, Carme
- MINISTRAL MACIA, Josep M.
- NOGUE SOLER, Isidre
- NOGUE, Ramon - De menjar a l'escola se'n repartia ?
Va ser una època que donaven bidons de llet en pols, mantega i formatge amb pots i llaunes.
- OLIVER AMER, Teresa
- PAGES, Maria A l'escola els donava llet i formatge.
- POU CLOTA, Carme
- QUINTANA JULIA, Maria
- RUTLLAN CLARET, Heribert
- SALA SOLATGES, Maria
- SALVATELLA, Albert
- TUEBOLS LLAURO, Assumpció
- VERT VIDAL, Anselm
- VILA GIMBERNAT, Antoni
- VILA MARGUI, Teresa
- VILARDELL QUINTANA, Pere
- XIBERTA PERAMATEU, Manuel

8. VIDA ESCOLAR. 8.5. EDIFICI

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M. Cristina L'edifici era molt dolent, molt deficient, antiestètic, antipedagògic, antihigiènic. Des de feia més d'un segle es reclamava un altre local (això consta en el Llibre de Visites d'Inspecció). Per fi s'aconseguí el nou edifici el 1961.

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Martí

MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

L'edifici estava en molt males condicions. Es pot dir que l'escola anava a terra; com que l'Ajuntament no podia fer un edifici nou la solució fou posar 14 puntals de pi dins l'aula. Així s'hi va estar 10 o 12 anys fins que va ser possible fer una escola nova.

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

VILA GIMBERNAT, Antoni

VILA MARGUI, Teresa

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

8. VIDA ESCOLAR. 8.6. ASSISTENCIA

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan

No hi solia haver faltes d'assistència,. Mentre era als pobles de pagés em trobava que quan era època de segar, etc... els nens més grans no anaven a classe ja que havien d'ajudar els pares.

BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels

Llavors quan venia el temps de les olives les nenes grans anaven a collir olives i venien de l'olivar a les sis o quarts de sis, i com que no havien vingut a classe venien al que en deiem conferències, un hora.

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta

Però és que la temporada de primavera no venien mai a col·legi perquè anaven a guardar vaques, havien d'ajudar els pares, anar a recollir el fenc, les coses de pagés. Les nenes encara venien una mica però els nens no venien gaire, sobretot això, anar a vigilar les vaques perquè les tenien als prats. A l'hivern no tenien feina al camp i venien sempre.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu

(alumne) jo sempre anava a últim ja que quan hi havia mercat em quedava a treballar i perdia puntuació perquè els dimarts mai anava a col·legi

HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

8. VIDA ESCOLAR. 8.7. PERMANENCIES

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina - Treballava després de les classes ?

Sí (...) els nens eren de cases de pagès, per tant si sorties de l'escola aviat rondaven pels carrers perquè a casa no hi havia ningú i corrien perill de prendre mal i els pares no els podien ajudar en els estudis perquè tenien feina. Jo vaig plantejar als pares que es podia evitar perquè l'escola estava oberta les hores que fossin necessàries. I així vaig fer les hores de permanència, a vegades plegava a les vuit del vespres o més tard. A partir de les cinc de la tarda, primer tenia els nens de primària. Realitzàvem activitats molt diverses (pintura, tapissos). En quant a les activitats escolars feiem repassos, recuperacions. A vegades preparaven activitats extraescolars com l'assaig d'una obra de teatre

ANGLADA I LLOVERA, Concepció

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionís

- Feia conferències ?

Voluntàries de 12 a 1. Més tard preparava ingrés, 1er, 2n i 3r de batxillerat. A quart els recomanava els "Fossos" o anaven a l'Institut amb un frare que ell reunia tots amb un cotxe.W

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

COMPTE MORET, M. Angels

(alumne) Sí hi havia conferències. Veieu aquesta és la llibreta de conferències. A la tarda a l'hora de sortir, llavors es feia una hora de conferència.

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

Es podia fer o bé de 12 a 1 o bé de 5 a 6 perquè llavors sortiem a les cinc. Oficialment la classe, el treball teu oficial, s'acabava a les 5, però, és clar, això va ser un sistema, una idea que van donar els inspectors, una mica d'ajut econòmic ples mestres.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORROELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Marti

MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

Es feien unes permanències que en algunes escoles duraven fins a les 9 del vespre. La mainada feia primer una hora de treball complementari dels deures, que en posaven molts. També es portaven algunes altres de Formació Professional, que es deia. O sigui, del que abans en deien Comerç i els ensenyaven mecanografia, taquigrafia, comptabilitat i això es feia dins de l'escola.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

Preparava pel batxiller i comerç i, a més, feia conferències.
I de 12 a 1 feiem permanències.

8. VIDA ESCOLAR. 8.8. METODOLOGIA

.....

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere

Mètode inductiu. Volia que els alumnes descobrissin la veritat de les coses per ells mateixos, mitjançant l'experiència.

BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere

(alumne) També feiem lectura, llegiem el Quixot, tots junts, i quan algú fallava passava a llegir el següent i si ho sabia passava a davant.

CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

Els nens més petits tenien 5 anys, els hi ensenyava les lletres. Fitxes seguint el mètode Montessori.

CLARES CARRERAS, Joan

(alumne) L'única activitat que feiem en equip eren les "luchas", consistia en dos equips, hi havia dos alumnes que triaven tots els demés companys fetn dos grups. S'havien de fer preguntes entre els grups, eren preguntes sobre temes que el mestre havia explicat. El mestre feia d'àrbitre en el cas que una pregunta no entrés dins del nivell exigít. Si no se sabia la pregunta quedaven eliminat i havia de respondre el que preguntava, quedant també eliminat aquest en el cas de que no ho contestés. Dels 20 alumnes de cada equip al final només quedaven els més trempats i les preguntes eren cada vegada més difícils.

COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

A la nit, a Perelada, ja preparava les pissarres. Tenia una classe fabulosa, tenia molta pissarra. (...) Començava a treballar amb una secció o grup. Els altres ja tenien feina posada a la pissarra i quan acabava amb la primera els posava feina a la pissarra i me'n anava a treballar amb els altres. Així tothom treballava. No marxavem pas mai de l'escola que no haguéssim preparat la feina de l'endemà.

DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta

(alumne) Cada dia la mestra apuntava la màxima a la pissarra. A vegades deia "no fas el que diu la màxima". També ens feia fer un resum sobre el que deia.

(mestra, escola mixta): jo els feia llegir cada dia tots, mentre uns treballaven, és clar t'havies de preparar molt fora de l'escola, preparar treballs, i mentre ells treballaven, a llavors agafaves per seccions, la 1a. secció, la 2a., la 3a. Els tenia repartits així, i mentre, per exemple, jo estava amb els de la 1a. secció ja havia de procurar que els de la 2a. i la 3a. tinguessin feina. Sempre ho vaig fer així.

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep

Feia seccions. Tenia entre 50 i 60 nens junts. Els grans feien llegir als petits. (...) Cada dia a l'entrada, a la tarda, es feia dictat. Quan començaven a saber escriure tothom feia dictat.

GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme

(alumne) ensenyava la geografia amb mapes muts i et deia que busquessis les coses que et demanava i tu tenies que localitzar en el mapa. Havies d'aprendre però no de memòria. (...) Teniem una llibreta en brut i quan ho havíem corregit teniem que passar l'exercici ben polit en una altra llibreta en net.

MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme

M'agradava usar el mètode socràtic o sia que amb preguntes dirigides procurava que l'alumne encertés les respostes.

MINISTRAL MACIA, Josep M.

se solia fer molt el "lema". Això era una manera de centrar la classe amb una idea formativa p.e. "Mens sana in corpore sano", "cada dia he d'aprendre una cosa". Posavem un lema que servís per parlar-ne, per explicar-ho. Als nanos els servia per expressar-se i fer fins i tot una redacció en forma cal·ligràfica; perquè es donava molt d'èmfasi a la cal·ligrafia.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

Metodologia d'enciclopèdia i quaderns de cal·ligrafia.

Agafavem la pissarra, cada dia una consigna, p.e. : Haz el bien y no mires a quien; Quien mal anda mal acaba, això ho copiaven totes, tres vegades. Després tenia la pissarra dividida en tres parts, i cada nen ja sabia què havia de fer. Cada dia feiem matemàtiques: comptes, números... I mentres feien això, agafava un grup i els preguntava la lliçó... Això sí, cada dia preguntava la lliçó i explicaven la del dia següent. Després aquest grup anava a fer lo seu i feien el resum de la lliçó. Llavors agafava un altre grup, i un altre

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

Mira, jo procurava que tots treballésin. Al matí el que feia sempre, i m'anava molt bé, era donar feina als petits: posava una mostra de cal·ligrafia a la pissarra i feien una plana de cal·ligrafia, després feien dibuix. Mentre els petits estaven entretinguts així, a tots els altres els posava càlcul durant mitja horeta. (...) Després els explicava la lliçó o bé els hi prenia la lliçó. En aquell temps hi havia les enciclopèdies que hi havia tres o quatre preguntes i la feia primer a un, ara a l'altre i l'altre, llavors explicava la lliçó en dos grups.

VILA GIMBERNAT, Antoni

VILA MARGUI, Teresa

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionis
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMTE MORET, M. Angels

(alumne). Mireu això: "Caixa de Previsions" això també ens ho van donar a l'escola. Era una llibreta que ens varen donar una pesseta, l'Estat, per fomentar l'estalvi. Jo em penso que no hi vaig ingressar res.

COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRÓ, Martí
MASFERRER BUXÓ, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.

(Les conferències) Això aportava al mestre una mica de complement en el seu sou, que era molt moderat perquè en aquell temps es demanava molt al mestre i se'ls donava molt poc. (...)

El sou, sempre he sabut, ja des que vaig començar a treballar de mestre que no seria ric. No podria enriquir-me fent de mestre. Els que feiem de mestre havíem d'acceptar aquest estat com el sacerdot. Al ser un treball poc remunerat i per tant exigia que tingués més vocació.

NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
PUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

8. VIDA ESCOLAR. 8.10. VIDA ESCOLAR

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria

ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina

ANGLADA I LLOVERA, Concepció (Explica de la Srta. C. Anglada) Si una persona treballava, si una persona estudiava, les seves recompenses eren unes bones notes. Teniem uns quadres penjats a la classe en els quals hi havien les puntuacions que s'havien guanyat, qui havia estat el millor, o sigui, era un alicient, el nostre premi de tenir el nostre nom i la nostra fotografia allà penjats.

AYATS FIGUERES, Pere

BATALLER ADMETLLA, Joan

BOSCH GINABREDA, Pere

CAÑADA FORTUNY, Dionis

CANDELA REGIL, Joan

CATALA, Mercè

CLARES CARRERAS, Joan

(alumne) Un dels incentius primers era sortir en el "Cuadro de Honor". Ser un dels primers de la classe i així fer-ho públic, era una bona motivació per treballar de valent.

COMPTE MORET, M. Angels

COROMINAS PLANELLES, Carme

DALMAU TORRAS, Rosa M.

(alumne) et donaven punts per fer coses, era ben vist. Si volies tenir molt de punts havies de fer tot el que et deien. (...) El que en tenia mes era el que guanyava, guanyava places, la primera, la segona o la tercera.

DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

Jo tenia per costum donar medalles. Tenia una emoció fantàstica. El nen que portava la medalla era un premi. Els pares els recompensaven. La donàvem cada setmana. Inclis l'Inspector va quedar parat perquè va dir que no ho havia vist mai en cap escola.

DOMENECH ALLOZA, Joan Baptista

DOMENECH PUIG, Enriqueta

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís

FABREGA DALMAU, Carme

FONT ESPINAL, Elvira

GELABERT, Montserrat

GERONES CAMO, Josep

GUIX TORRELLA, Bartomeu

HUGAS QUER, Josep

JUBERT GRUART, Ma. Teresa

MALLORQUI, Carme

MARRO, Marti

MASFERRER BUXO, Narcís

MATABOSCH SIDERA, Frederic

Donàvem el "boletín" de notes. El que tenia 50, que era la nota màxima li posàvem una medalla del mèrit que la podia lluir el cap de setmana. També repartíem uns punts que al recollir-los podien triar petites figueres, per ordre, segons el número que en tenien.

MATAMALA OLIVERAS, Carme

MINISTRAL MACIA, Josep M.

NOGUE SOLER, Isidre

NOGUE, Ramon

OLIVER AMER, Teresa

PAGES, Maria

POU CLOTA, Carme

QUINTANA JULIA, Maria

RUTLLAN CLARET, Heribert

SALA SOLATGES, Maria

SALVATELLA, Albert

TUEBOLS LLAURO, Assumpció

VERT VIDAL, Anselm

VILA GIMBERNAT, Antoni

VILA MARGUI, Teresa

VILARDELL QUINTANA, Pere

XIBERTA PERAMATEU, Manuel

8. VIDA ESCOLAR. 8.11. RATIO

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere

Jo tenia 82 nens, de 6 a 12 anys. Tambè hi havia una parvulista. Vaig tenir moltes dificultats per aconseguir que funcionés amb aquest nombre de mainada.

CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTÉ MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENECH ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORRODELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

Jo a Perelada vaig arribar a tenir 52 criatures i t'havies d'espavilar sol.

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè

El secretari era una bona persona però per l'escola va ser molt dolent; per portar la lliernya a l'escola la portava verda o no ens la portava tallada; en compta gotes, a més, la neteja de l'escola més o menys ens la fèiem nosaltres i això no podia ser que el dissabte ens haguessim de posar a netejar vidres, escombrar, netejar l'estufa... i finalment vaig aconseguir que vingués una dona cada 15 dies, però pagant-la jo.

CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

9. VARIS. 9.2. PARES

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons

- Els pares us comentàven el ritme dels seus fills ?
Sí, hi havia comentaris, no reunions com ara. Era pel carrer. Molt familiar.

DOMENECH, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORRODELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Marti
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

9. VARIS. 9.3. PLA DE FORMACIO

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idília M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere
CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta
ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORROELLA, Bartomeu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel

9. VARIS. 9.4. ADULTS

=====

MESTRE ENTREVISTAT

CITES TEXTUALS

ALONSO CANALS, Maria
ALLOZA UBACH, Idilia M.Cristina
ANGLADA I LLOVERA, Concepció
AYATS FIGUERES, Pere
BATALLER ADMETLLA, Joan
BOSCH GINABREDA, Pere

L'ensenyament d'adults el vaig fer sobretot a Fortià, ja que m'ho varen demanar una sèrie de nois grans. Em varen demanar si els podia fer un complement d'ensenyament. Aquestes classes d'adults eren pagant, era una quantitat mòdica però ajudava al mestre.

CAÑADA FORTUNY, Dionís
CANDELA REGIL, Joan
CATALA, Mercè
CLARES CARRERAS, Joan
COMPTE MORET, M. Angels
COROMINAS PLANELLES, Carme
DALMAU TORRAS, Rosa M.
DE BATLLE Y DE MOLAR, Alfons
DOMENEC, ALLOZA, Joan Baptista
DOMENECH PUIG, Enriqueta

(ensenyament nois grans) Venien cada dia al vespre, de les 9 a les 10, perquè ells venien quan havien acabat la feina de cuidar el bestiar, de la casa i d'haver sopat, i llavors venien. I venien de lluny, eh! Sí, sí de vegades n'hi havia que hi tenien una hora, arribaven a les 12 a casa seva, però s'aprofitaven molt i molt. Vull dir que et donaven un estímul aquests nois. Sabia el que els hi costava venir. Aquests grans que venien a la nit era perquè eren de pobles diferents i havien anat a servir, a fer de mossos de pagés cap a Bianya...

ESTEVA CRUAÑAS, Lluís
FABREGA DALMAU, Carme
FONT ESPINAL, Elvira
GELABERT, Montserrat
GERONES CAMO, Josep
GUIX TORRELLA, Bartoneu
HUGAS QUER, Josep
JUBERT GRUART, Ma. Teresa
MALLORQUI, Carme
MARRO, Martí
MASFERRER BUXO, Narcís
MATABOSCH SIDERA, Frederic
MATAMALA OLIVERAS, Carme
MINISTRAL MACIA, Josep M.
NOGUE SOLER, Isidre
NOGUE, Ramon
OLIVER AMER, Teresa
PAGES, Maria
POU CLOTA, Carme
QUINTANA JULIA, Maria
RUTLLAN CLARET, Heribert
SALA SOLATGES, Maria
SALVATELLA, Albert
TUEBOLS LLAURO, Assumpció
VERT VIDAL, Anselm
VILA GIMBERNAT, Antoni
VILA MARGUI, Teresa
VILARDELL QUINTANA, Pere
XIBERTA PERAMATEU, Manuel